

Ursprungsgarantier

Förslag på författningsändringar för implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor

ER 2009:28

Böcker och rapporter utgivna av Statens
energimyndighet kan beställas via
www.energimyndigheten.se
Orderfax: 08-505 933 99
e-post: energimyndigheten@cm.se

© Statens energimyndighet

ER 2009:28

ISSN 1403-1892

Förord

Energimyndigheten har i regleringsbrevet för år 2009 fått i uppdrag av Regeringen att i samråd med Affärsverket svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen ta fram förslag på författningsändringar för att implementera Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användning av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG. (förnybarhetsdirektivet) reglering gällande ursprungsgarantier i svensk lagstiftning.

Syftet med denna rapport har varit att ta fram förslag på författningsändringar för att implementera kraven i förnybarhetsdirektivet.

Maria Westrin har varit projektledare för arbetet med rapporten. I projektgruppen har deltagit Jenny Johansson (Energimyndigheten), Jens Lundgren (Energimarknadsinspektionen) och Mats Mossberg (Affärsverket svenska kraftnät). Reslutatgranskare har Jenny Hedström (Energimyndigheten) varit.

Eskilstuna september 2009

Innehåll

1	Sammanfattning	7
2	Inledning	11
2.1	Uppdraget	11
2.2	Disposition och avgränsning.....	11
2.3	Bakgrund.....	12
2.4	Metod.....	13
3	Nuvarande system för ursprungsgarantier i Sverige	15
3.1	Bakgrund.....	15
3.2	Tillämpning.....	16
4	Nuvarande system för ursprungsmärkning av el i Sverige	18
4.1	Bakgrund.....	18
4.2	Tillämpning.....	19
5	Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor	20
5.1	Bakgrund.....	20
5.2	Förnybarhetsdirektivets krav gällande ursprungsgarantier för el producerad med förnybara energikällor.....	21
5.2.1	Krav gällande organ ansvarig för ursprungsgarantierna.....	23
5.2.2	Frivilligt regelverk gällande ursprungsgarantier.....	23
5.3	Ursprungsgarantier för värme och kyla från förnybara energikällor i förnybarhetsdirektivet	23
5.4	Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel	24
6	Förbättringsförslag gällande ursprungsgarantier, ej bundna till förnybarhetsdirektivet	26
7	Författningsändringar i lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el	27
8	Förnybarhetsdirektivets påverkan på annan lagstiftning	39
8.1	Reglering gällande ursprungsmärkning av el i förnybarhetsdirektivet.....	39
8.1.1	Förslag på lydelse i ellagen (1997:857) gällande ursprungsmärkning av el.....	39
8.1.2	Annullering av ursprungsgarantier med koppling till ursprungsmärkning av el.....	40
8.2	Övriga lagändringar	41
9	Konsekvensanalys	42
9.1	Påverkan på systemet för ursprungsgarantier för el	42

9.2	Påverkan på systemet för ursprungsmärkning.....	48
9.3	Konsekvenser för Energimyndigheten	49
9.4	Konsekvenser för Svenska Kraftnät	50
9.5	Konsekvenser för Energimarknadsinspektionen	50
10	Externa synpunkter	52
10.1	Referensgruppsmöte	52
10.2	Skriftliga synpunkter	53
10.3	Synpunkter på utkast av föreslagna författningsändringar gällande ursprungsgarantier för el	55
10.4	Synpunkter på utkast av föreslagna författningsändringar i ellagen (1997:857)	58
Bilaga 1 – Utdrag av artikeltext gällande ursprungsgarantier i direktiv 2009/28/EG		60

1 Sammanfattning

Den 5 juni 2009 publicerades Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiv 2001/77/EG och 2003/30/EG (förnybarhetsdirektivet) i Official Journal.

Förnybarhetsdirektivet ska implementeras i svensk lagstiftning senast 18 månader efter publiceringen i Official Journal. I förnybarhetsdirektivets artikel 15 finns reglering gällande ursprungsgarantier för el, värme och kyla som produceras från förnybara energikällor.

Energimyndigheten har i samråd med Affärsverket svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen tagit fram förslag på författningsändringar för att implementera förnybarhetsdirektivets reglering gällande ursprungsgarantier i svensk lagstiftning. Under utredningen har också representanter från berörda organisationer och företag erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på hur förslagen på författningsändringar ska utformas.

För att uppfylla de krav som ställs på ett system för ursprungsgarantier i förnybarhetsdirektivet har i princip en helt ny lag för ursprungsgarantier föreslagits. Den nu föreslagna lagen kommer att bestå av följande kapitel; kapitel 1 Lagens ändamål och definitioner, kapitel 2 Förutsättningarna för att tilldelas ursprungsgarantier, kapitel 3 Kontoföringen av ursprungsgarantier, kapitel 4 Annullering av ursprungsgarantier, kapitel 5 Tillsyn, kapitel 6 Skadestånd och kapitel 7 Överklagande. Genom förslaget, med utgångspunkt från de krav som finns i förnybarhetsdirektivet, kan konstateras att ett mer omfattande och heltäckande system för ursprungsgarantier skapas.

Inledningsvis föreslås några ändringar av definitioner gällande ursprungsgarantierna. Det är begreppen biomassa, förnybar energi och ursprungsgaranti som definieras för att överensstämja med definitionerna i förnybarhetsdirektivet. Enligt förslaget kommer det att finnas en tillsynsmyndighet och en kontoföringsmyndighet. En av de mer väsentliga förändringarna som föreslås är att en ursprungsgaranti kommer att vara ett elektroniskt dokument. Det innebär att ett elektroniskt kontoföringssystem måste finnas där ursprungsgarantier kan utfärdas, överföras och annulleras elektroniskt.

I förslaget tydliggörs också att ursprungsgarantier har som syfte att användas till ursprungsmärkning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och upphävande av direktiv 96/92/EG (direktiv 2003/54/EG) och för att visa att en viss mängd högeffektiv kraftvärme har producerats. Ursprungsgarantierna ska motsvara 1 megawattimme (MWh) producerad förnybar el eller högeffektiv kraftvärme.

En ursprungsgaranti kommer också enligt förslaget att innehålla mer information än vad som krävs enligt nuvarande lagstiftning. Det är en direkt följd av förnybarhetsdirektivets krav.

En anläggningsinnehavare som vill ha tilldelning av ursprungsgarantier måste enligt förslaget ansöka hos tillsynsmyndigheten om att få anläggningen godkänd för tilldelning. Tidigare har en anläggning som är godkänd för tilldelning av elcertifikat automatiskt kunnat registreras för tilldelning av ursprungsgarantier. Med anledning av de krav som förnybarhetsdirektivet ställer angående vilken information en ursprungsgaranti ska innehålla samt att en anläggningsinnehavare ska begära att tilldelas ursprungsgarantier bedömer Energimyndigheten att ett gemensamt ansökningsförfarande inte längre kommer att vara möjligt. Uppgiftslämnandet torde dock kunna begränsas vid ansökan om ursprungsgarantier till sådana uppgifter som inte redan finns registrerade hos tillsynsmyndigheten. Först efter ett beslut om godkännande kan ursprungsgarantier utfärdas. Utfärdande av ursprungsgarantier sköts av kontoföringsmyndigheten.

När en anläggning är godkänd för tilldelning av ursprungsgarantier och elen uppfyller såväl kraven för förnybar el som högeffektiv kraftvärmeel ska endast en (1) ursprungsgaranti utfärdas per producerad MWh. Ursprungsgaranti ska i detta fall innehålla erforderlig information gällande både förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel.

En tidsbegränsning av användningen av ursprungsgarantin införs, där ursprungsgarantin måste användas inom 12 månader från det att motsvarande energienhet producerades. Ursprungsgarantin ska annulleras då den används för angivande av elens ursprung enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857) eller i annat fall på begäran av den som innehar den. I de fall 12 månadersperioden har passerats utan att ursprungsgarantin har använts ska ursprungsgarantin annulleras av kontoföringsmyndigheten för att förhindra att ogiltiga ursprungsgarantier finns att tillgå.

Det föreslås i föreslagna författningsändringar gällande tillsyn, dels en bestämmelse om möjlighet att återkalla ett godkännande av en anläggning för tilldelning av ursprungsgarantier, dels införs en möjlighet för tillsynsmyndigheten att besluta om sanktionsavgift för det fall att ursprungsgarantier utfärdats felaktigt. Sanktionsavgiften kommer att beräknas med ledning av hur många ursprungsgarantier som utfärdats felaktigt. I lagen föreslås emellertid inte något belopp eller på vilket sätt avgiften per ursprungsgaranti ska fastställas. Förslaget innehåller ett bemyndigande för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande tillsynsmyndigheten, att meddela föreskrifter för hur en sådan beräkning ska ske. Skälet till detta är att det under utredningens arbete har kunnat konstateras svårigheter med att finna en beräkningsmodell bl.a. med anledning av att det är svårt att förutse prisbildningen på ursprungsgarantierna och om det kommer att vara

olika priser på ursprungsgarantierna beroende på hur elen som ursprungsgarantin motsvarar har producerats. Genom att inte reglera detta i lagen utan föreskrifter så bedömer Energimyndigheten att det kan vara lättare att justera storleken på sanktionsavgiften per felaktigt utfärdad ursprungsgaranti när en bättre överblick över prisutveckling m.m. kunnat erhållas.

Även i ellagen (1997:857) har förslag på författningsändringar lämnats för att implementera förnybarhetsdirektivets krav. Förslaget innebär att när elleverantören ska redovisa sin sammansättning av energikällor till elanvändarna ska inte den mängd energi från förnybara energikällor för vilken elleverantören har överlåtit ursprungsgarantier ingå i denna sammanställning. Detta för att inte samma förnybara el ska redovisas flera gånger. I uppdraget har inte ingått att i övrigt utvärdera och föreslå författningsändringar gällande systemet för ursprungsmärkning av el.

Med de ändringar som nu föreslås bedömer Energimyndigheten att ursprungsgarantierna kommer att få en ökad betydelse jämfört med tidigare. Det kommer att ställa större krav på såväl tillsynsmyndigheten som kontoföringsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska enligt förslaget fatta beslut att godkänna anläggningar för tilldelning och har också föreslagits få större befogenheter vid utövande av tillsyn. Tillsynsmyndighetens föreskrifter gällande ursprungsgarantier kommer att behöva ändras och det befintliga IT-stödet behöver utvecklas för att anpassas till det nu föreslagna regelverket. Ökade informationsinsatser blir också nödvändigt. Sammantaget innebär förslaget ett ökat resursbehov dels ekonomiskt dels personellt, både i etableringsfasen och i förvaltningsfasen.

Kontoföringsmyndigheten kommer att behöva utveckla befintligt IT-stöd eller utveckla ett separat kontoföringssystem för ursprungsgarantier. Nya rutiner avseende ursprungsgarantier måste utarbetas och fler persontimmar måste avsättas för information och administration av ursprungsgarantierna.

När det gäller kopplingen till ursprungsmärkning av el kommer Energimarknadsinspektionen att påverkas. Detta bl.a. genom att författningsförslagen till viss del påverkar hur föreskrifter gällande angivande av elens ursprung kan skrivas.

Förutom förslag på författningsändringar fastställs i utredningen att handel med ursprungsgarantier mellan medlemstaterna ska möjliggöras men att det inte är något som bör hanteras genom lagstiftning. Vidare bör det tydliggöras i t.ex. förarbetet till lagen att det är ursprungsgarantierna och inte elcertifikaten som är bärare av miljövärdet. Då regelverket kring ursprungsgarantier enligt förslaget är mer omfattande samt mot bakgrund av att motsvarande implementeringsarbete som nu genomförs i Sverige också pågår i övriga EU-medlemsstater, bör kontrollstationer införas för systemet för möjlighet till justeringar, anpassningar samt förbättringar.

2 Inledning

2.1 Uppdraget

I Energimyndighetens regleringsbrev för år 2009 anges följande:
Energimyndigheten ska i samråd med Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät ta fram förslag till författningsändringar för att införliva EU:s direktiv för användningen av energi från förnybara energikällors regler för ursprungsgarantier. Direktivet förhandlas för närvarande i EU och det ingår i uppdraget att följa utvecklingen i direktivet och anpassa förslagen till den slutliga utformningen av artikeltexterna. Synpunkter på förslagen ska inhämtas från berörda organisationer. Uppdraget ska återrapporteras till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) 30 september 2009.

2.2 Disposition och avgränsning

Rapporten har disponerats på följande sätt. I kapitel ett sammanfattas vad som framkommit under arbetet med rapporten. Kapitel två innehåller en redogörelse för uppdraget och metoden. Kapitel tre och fyra innehåller en beskrivning av nuvarande system för ursprungsgarantier och ursprungsmärkning i Sverige och hur det tillämpas idag. I kapitel fem ges en kortare beskrivning av bakgrunden till direktivets krav på system för ursprungsgarantier. Vidare beskrivs vilka regleringar i form av krav eller frivilliga regelverk gällande ursprungsgarantier och ursprungsmärkning som Förnybarhetsdirektivet ger vid handen. Förutom förändringar knutna till direktivet så föreslås också vissa ändringar som tidigare har framkommit vid utredningar av systemet för ursprungsgarantier, dessa redovisas i kapitel sex. Kapitel sju innehåller utredningens förslag på författningsändringar gällande ursprungsgarantierna. Förutom ändringar i lagen gällande ursprungsgarantier har utredningen konstaterat att ändringar även behövs i framförallt ellagen (1997:857) gällande ursprungsmärkning av el. Detta beskrivs i kapitel åtta. Kapitel nio innehåller konsekvensanalyser för systemet för ursprungsgarantier och ursprungsmärkning. Kapitlet beskriver också hur de föreslagna ändringarna påverkar Energimyndigheten, Affärsverket svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen. I rapportens tionde kapitel redovisas de synpunkter som kommit in från branschföretag och intresseorganisationer under utredningens gång.

Arbetet har koncentrerats till att ta fram förslag på författningsändringar i den svenska lagstiftningen för att implementera EU:s direktiv för användning av energi från förnybara energikällor avseende ursprungsgarantier för förnybar el. Enligt direktivet står det medlemstaterna fritt att också införa ursprungsgarantier för värme och kyla som produceras från förnybara energikällor. Energimyndigheten anser att om Sverige önskar införa ett system för ursprungsgarantier för värme och kyla bör utformningen av ett sådant system

utredas i en separat utredning. Till följd av detta har inget förslag på författningstext lämnats i denna del.

Det råder en medvetenhet hos deltagande myndigheter i denna utredning att det finns problem med hur ursprungsmärkningen av el fungerar för närvarande. I denna utrednings arbete med att ta fram förslag på författningsändringar för att införliva förnybarhetsdirektivet har det dock inte ingått att utvärdera och föreslå författningsändringar gällande märkning av el enligt ellagen (1997:857) utöver de krav som finns i direktivet. Myndigheterna ser dock att det är önskvärt att ett sådant arbete påbörjas snarast möjligt för att skapa ett adekvat system för ursprungsmärkning av el.

2.3 Bakgrund

I enlighet med artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el, införde Sverige systemet med ursprungsgarantier för förnybara energikällor genom lag (2003:437) om ursprungsgarantier för förnybar el. Lagen trädde i kraft den 1 oktober 2003. Som en följd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG (kraftvärmedirektivet) införde Sverige lagen (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el samt förordningen (2006:331) om högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2006 och som en följd av det upphörde då lagen (2003:437) om ursprungsgarantier för förnybar el att gälla.

I Förnybarhetsdirektivet anges i artikel 1 att genom direktivet upprättas en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor. Förnybarhetsdirektivet anger bindande nationella mål för andelen energi från förnybara energikällor av bruttoenergianvändningen och för den förnybara energi som används för transporter. Vidare innehåller förnybarhetsdirektivet bestämmelser om statistiska överföringar mellan medlemsstaterna, gemensamma projekt mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, regler om ursprungsgarantier, administrativa förfaranden, information och utbildning samt tillträde till elnätet för energi från förnybara energikällor. I förnybarhetsdirektivet fastställs också hållbarhetskriterier för biodrivmedel och andra flytande biobränslen.

I artikel 15 i förnybarhetsdirektivet anges att medlemsstaterna ska, i syfte att för slutkunderna visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix¹, säkerställa att ursprunget på el som produceras från förnybara energikällor kan garanteras som sådant i den mening

¹ Detta sker i enlighet med artikel 3.6 Europarådets och parlamentets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG,

som avses i förnybarhetsdirektivet. Detta ska ske i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Förnybarhetsdirektivet anger att medlemsstaten ska utfärda ursprungsgarantier efter begäran från producenter av el från förnybara energikällor. Vidare möjliggör förnybarhetsdirektivet för medlemsstaterna att utfärda ursprungsgarantier på begäran av producenter av värme och kyla från förnybara energikällor. Standardstorleken för en ursprungsgaranti ska vara 1 megawattimme (MWh). Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras. Det tydliggörs också i förnybarhetsdirektivet att ursprungsgarantin inte ska ha någon funktion när det gäller medlemsstatens uppfyllande av bestämmelserna i artikel 3 (nationella övergripande mål och åtgärder för användning av energi från förnybara energikällor). Medlemsstaten, eller utsett behörigt organ, ska säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt. Ursprungsgarantierna ska vara korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri.

När en elleverantör ska styrka hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i dennas energimix i enlighet med syftet med artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG får elleverantören göra detta genom ursprungsgarantierna. Den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna och som överförs av en energileverantör till en tredje part ska dras från andelen energi från förnybara energikällor som ingår i dessa energimixer enligt syftena med artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

Medlemsstaterna ska erkänna ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med förnybarhetsdirektivet som bevis för vad som anges i artikel 15 paragraferna 1 och 6 a-f.

2.4 Metod

Vid arbetet med rapporten har en sammanställning av nu gällande förhållanden kring systemet med ursprungsgarantier samt de nya kraven på system för ursprungsgarantier enligt förnybarhetsdirektivet gjorts. Detta har skett utifrån underlag i Energimyndighetens rapport "Uppföljning och utvärdering av systemet för ursprungsgarantier"², annan litteratur och kontakt med berörda organisationer och företag. Därefter har arbetet koncentrerats till att ta fram förslag på författningsändringar med utgångspunkt från kraven i förnybarhetsdirektivet och i nu gällande lagstiftning. Konsekvenserna av förslaget har också analyserats.

Rapporten har tagits fram i samråd med Affärsverket svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen. Samrådsmyndigheterna har beretts möjlighet att lämna synpunkter vid de samrådsmöten som hållits samt via kontakter däremellan. Myndigheterna har tagit del av rapporten under arbetets gång samt den slutliga versionen av rapporten. Synpunkter från berörda organisationer och företag har inhämtats bl.a. via referensgruppsmöte den 10 juni 2009.

²: ER 2007:32.

Medlemmarna i referensgruppen har också beretts möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på ett utkast på rapporten och föreslagna författningsändringar.

3 Nuvarande system för ursprungsgarantier i Sverige

3.1 Bakgrund

Från den 1 oktober 2003 har producenter av förnybar el haft rätt att få ursprungsgarantier för el som producerats med användning av förnybara energikällor. Genom lag (2003:437) om ursprungsgarantier avseende förnybar el genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/77/EG av den 27 september 2001 om främjande av el producerad från förnybara energikällor på den inre marknaden för el.

Från den 1 juli 2006 har producenter också haft möjlighet att få ursprungsgarantier för produktion av el med användning av högeffektiv kraftvärme. Genom lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el infördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring i direktiv 92/42/EEG (kraftvärmedirektivet). Lagen (2003:437) om ursprungsgarantier för förnybar el upphörde då att gälla.

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet och utövar tillsyn enligt ovan nämnda lag. Svenska Kraftnät är garantimyndighet och utfärdar efter begäran av en producent ursprungsgarantier för förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel. En ursprungsgaranti är ett dokument där det anges att en viss mängd förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel har producerats under en period av en månad. De producenter som använder en förnybar energikälla vid produktion av högeffektiv kraftvärmeel har möjlighet att begära två separata ursprungsgarantier för samma MWh el³ – en garanti för förnybar el och en garanti för högeffektiv kraftvärmeel.

Ursprungsgarantierna infördes för att producenterna skulle ha ett dokument som bevisar att elen är förnybar eller framtagen med högeffektiv kraftvärme. Ursprungsgarantierna var avsedda att användas för marknadsföring av sådan el. Syftet var också att ursprungsgarantierna skulle möjliggöra för kunder att göra ett aktivt val av elleverantör och kunna välja ett visst ursprung på den köpta elen. I såväl kraftvärmedirektivet som förnybarhetsdirektivet ställs kravet på medlemsstaterna att säkerställa att ursprungsgarantierna är korrekta och tillförlitliga.

³ Med samma MWh el menas el som har producerats vid ett och samma tillfälle i en anläggning under en timme

3.2 Tillämpning

Det är frivilligt för en producent att begära utfärdande av ursprungsgarantier för el som producerats med högeffektiv kraftvärme eller förnybara energikällor. Det är Svenska Kraftnät i egenskap av garantimyndighet som utfärdar ursprungsgarantier efter begäran av en producent.

Innehavare till anläggningar som producerar el med förnybara energikällor och/eller högeffektiv kraftvärme ska anmäla anläggningen, för respektive typ av ursprungsgaranti, till Energimyndigheten för registrering. Om anläggningen är godkänd för tilldelning av elcertifikat behöver dock inte en ytterligare anmälan för ursprungsgarantier för förnybar el göras. När anläggningen har registrerats av Energimyndigheten kan producenten begära att ursprungsgarantier ska utfärdas av Svenska Kraftnät.

Svenska Kraftnät utfärdar ursprungsgarantier för förnybar el i pdf-format⁴. Ursprungsgarantin innehåller information bl.a. om hur mycket förnybar el som producerats i anläggningen under en specifik månad. Om begäran om utfärdande av ursprungsgaranti sker genom att producenten använder det datastöd som Svenska Kraftnät har, laddar producenten själv ner ursprungsgarantin i pdf-format till sin egen dator. Då det kan finnas fler köpare av den förnybara el som producerats i en anläggning under en månad och ursprungsgarantierna utfärdas per kalendermånad är det möjligt för producenten att skriva ut flera ursprungsgarantier för samma anläggning och månad. Utfärdandedatumet på ursprungsgarantin anges till det datum som pdf-filen har laddats hem av producenten. Uttag av ursprungsgarantier loggas i Svenska Kraftnäts datasystem för att vid behov möjliggöra uppföljning. För det fall producenten inte har tillgång till Svenska Kraftnäts datastöd skickar Svenska Kraftnät ursprungsgarantin i utskriven form per post. Även en sådan ursprungsgaranti kan utfärdas flera gånger. För anläggningar som är registrerade för ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel kan producenten endast erhålla ursprungsgarantin i utskriven form som Svenska Kraftnät skickar per post efter begäran.

Parallellt med systemet för ursprungsgarantier enligt lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el finns det på Europainivå ett frivilligt system för elektroniska ursprungsgarantier. Om en producent av förnybar el är medlem i GrexCMO⁵ kan denna erhålla elektroniska ursprungsgarantier, RES-GO, enligt standarden European Energy Certificate System (EECS). För att berättigas denna typ av ursprungsgaranti måste anläggningen uppfylla EECS:s krav som bl.a. innebär på att en anläggning inte samtidigt kan få både stöd från ett lands stödssystem och RES-GO. Anläggningen

⁴ Portable Document Format, är ett digitalt dokumentformat utvecklat av Adobe Systems och introducerat 1993. Formatet är plattformsoberoende, och kan därför öppnas på de flesta datorer, förutsatt att ett program för att öppna dokumenten är installerat.

⁵ GrexCMO är det centrala registreringsdatabasen för finska, tyska och svenska EECS certifikat och ursprungsgarantier

får inte heller samtidigt få ursprungsgarantier i pdf-format för samma produktion. En RES-GO utfärdas en (1) för varje producerade MWh förnybar el.

När lagen om ursprungsgarantier för förnybar el infördes förutsattes att ursprungsgarantierna inte skulle vara överlåtbara. Ursprungsgarantierna skulle användas av producenterna för att kunna visas för potentiella köpare som bevis för att den el producenten säljer är förnybar⁶. Ingen ändring av detta synsätt gjordes i samband med att lagen om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el trädde i kraft den 1 juli 2006. Det finns inget i lag eller förarbeten som uttalar att handel ska kunna förekomma med ursprungsgarantier separerade från den fysiska leveransen av el. Det kan ändå konstateras att en, såväl nationell som internationell, marknad har utvecklats där elektroniska ursprungsgarantierna har ett ekonomiskt värde och överlåtelser sker. Det kunde vid Energimyndighetens arbete med utredningsuppdraget gällande ursprungsgarantier år 2007 konstateras att en begränsad marknad utvecklats för ursprungsgarantier som endast utfärdas i pdf-format. En trolig anledning till detta är att ursprungsgarantin inte är ett överlåtbart unikt dokument utan endast ett bevis som kan visas upp för potentiella elköpare och som kan skrivas ut och kopieras i obegränsat antal.

⁶ Prop 2002/03:85 Vissa elmarknadsfrågor s 26 och 29

4 Nuvarande system för ursprungsmärkning av el i Sverige

4.1 Bakgrund

Den 26 juni 2003 antogs det s.k. marknadspaketet av Europaparlamentet och rådet. Paketet syftade till att skapa likvärdiga konkurrens- och marknadsvillkor inom el- och naturgassektorn och består av två direktiv och en förordning.

Direktiven skulle genomföras i nationell lagstiftning den 1 juli 2004.

Förordningen, som gäller tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel, trädde i kraft i augusti 2003. Elmarknadsdirektiven⁷ innehåller dels kvantitativa ändringar, som en ökad marknadsöppning, regler för nättillträde samt inrättandet av en självständig tillsynsmyndighet som i förväg godkänner åtminstone metoderna för tariffsättning. Därutöver innehåller direktivet vissa nyheter som gäller allmännyttiga tjänster, angivande av elens ursprung, försörjningstrygghet, upphandling av ny kapacitet, regler för anskaffande av el för att täcka nätförluster, rapportering samt handel med tredje land. Direktivet innehåller därutöver omfattande och detaljerat regelverk⁸.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el i artikel 3 (6) ska elleverantörerna på eller i samband med fakturorna och i reklam som riktar sig till slutförbrukare ange följande:

- Varje energikällas andel av den genomsnittliga bränslesammansättning som företaget använt under det gångna året.
- Åtminstone hänvisning till befintliga referenskällor, t.ex. webbsidor, där information finns tillgänglig för allmänheten om den inverkan på miljön som elframställningen från den sammanlagda bränslesammansättningen som leverantören använt under det föregående året har åtminstone i form av koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall.

För el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför gemenskapen kan aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

Enligt direktivet åligger det medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att se till att den information som leverantörerna lämnar till sina kunder enligt ovan är tillförlitlig.

⁷ Europaparlamentet och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och upphävande av direktivet 96/92/EG

⁸ Prop 2004/05:62 Genomförande av EG:s direktiv om gemensamma regler för de inre marknaderna för el och naturgas m.m..s 35 ff

EU:s generaldirektorat för transport och energi (EU DG TREN) har kommit ut med ett meddelande för att underlätta för medlemsstaterna att implementera direktivet⁹. I meddelandet, som inte är bindande för medlemsstaterna, redogörs det bl.a. för vilka syften ursprungsmärkningen har.

Ursprungsmärkningen har fyra syften:

- Att öka transparensen på elmarknaden genom öppen och enkel tillgänglig information.
- Att uppfylla konsumenternas rätt till information om köpta produkter.
- Att möjliggöra för konsumenter att göra aktiva val kring leverantör utifrån produkttegenskaper.
- Att utbilda konsumenter och stimulera efterfrågan på el som bidrar till ett säkert och hållbart elsystem.

4.2 Tillämpning

Direktivet har implementerats i svensk lagstiftning genom ellagen (1997:857) 8 kap 12 och 13 §§. Det som införts är i princip identiskt med vad som angetts i direktiv 2003/54/EG. Energimarknadsinspektionen (EI) är tillsynsmyndighet över el-, naturgas- och fjärrvärmemarknaderna. I uppdraget ingår att utöva tillsyn bland annat över de regler som finns i ellagen (1997:857). Ursprungsmärkning av el regleras i ellagen vilket innebär att Energimarknadsinspektionens tillsyn även omfattar ursprungsmärkning. Energimarknadsinspektionen har även bemyndigande enligt elförordningen (1994:1250) meddela föreskrifter hur de uppgifter som avses i 8 kap. 12 § första-tredje styckena ellagen ska beräknas och redovisas för elanvändarna och skyldigheten för elproducenter att offentliggöra uppgifter enligt 8 kap. 13 § första stycket ellagen. Energimarknadsinspektionen har i dagsläget inte meddelat några sådana föreskrifter.

I avvaktan på föreskrifter har Svensk Energi, sedan kravet på ursprungsmärkning infördes¹⁰, årligen utgivit en vägledning som beskriver hur elhandelsbolagen kan uppfylla kravet vad gäller ursprungsmärkning.¹¹ Vägledningen är inte bindande vilket innebär att elleverantörerna i praktiken kan genomföra ursprungsmärkningen som de vill. Alla elhandelsbolag är inte heller medlemmar i Svensk Energi, dock ca 90 procent, och får därigenom inte informationen per automatik.

9 Note of DG Energy & Transport on directives 2003/54 and 2003/55 on the internal market in electricity and natural gas

10 Reglerna började tillämpas av elleverantörer den 1 april 2006 och av elproducenterna den 1 februari 2006.

11 Vägledning angående ursprungsmärkning av el, Svensk Energi AB.

5 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor

5.1 Bakgrund

Den 23 januari 2008 presenterade Europakommissionen sitt förslag till direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. Direktivet syftar till att upprätta en gemensam ram för främjande av energi från förnybara energikällor. Det anger bindande nationella mål för andelen energi från förnybara energikällor av bruttoenergianvändningen och för den förnybara energi som används för transporter. Det innehåller bestämmelser om statistiska överföringar mellan medlemsstaterna, gemensamma projekt mellan medlemsstaterna och med tredjeländer, ursprungsgarantier, administrativa förfaranden, information och utbildning samt tillträde till elnät för energi från förnybara energikällor. I direktivet fastställs dessutom hållbarhetskriterier för biodrivmedel och andra flytande biobränslen. Den 17 december 2008 antogs direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor av Europaparlamentet och den 23 april 2009 av rådet. Publiceringen i Official Journal skedde den 5 juni 2009. Direktivet ska implementeras i svensk lagstiftning senast 18 månader efter publiceringen i Official Journal.

I den Impact Assessment som kommissionen gjorde i samband med framtagandet av det som skulle bli förnybarhetsdirektivet så konstaterades att ett system för ursprungsgarantier var utformat av direktiv 2001/77/EG. Syftet med systemet var att underlätta nationell eller internationell handel med förnybar el (dvs. bevis för elens gröna egenskap) och för att öka transparensen i konsumenters val mellan förnybar el och icke förnybar el. Direktiv 2001/77 EG fastställde vissa minimikrav för ursprungsgarantierna men användningsområdet för dem var dock oreglerad. För närvarande använder vissa medlemsstater ursprungsgarantierna för ursprungsmärkning. Andra medlemsstater rekommenderar att de används för ursprungsmärkning och några använder dem för kvalificering till det nationella stödsystemet. Dessa nationella olikheter har lett till olika specificeringar för ursprungsgarantierna i medlemsstaterna vilket har skapat onödiga transaktionskostnader. I Impact Assessment analyseras standardisering av informationskraven på ursprungsgarantin, en utökning av systemet från el till att också innefatta den storskaliga värmesektorn samt krav på ömsesidigt erkännande och fastställda riktlinjer för utfärdandet av ursprungsgarantierna. Resultatet av en standardisering skulle skapa ett unikt och robust certifikatsystem som är korrekt, tillförlitligt och skyddat från bedrägeri. Analyserna som gjorts av kommissionen talar för att ett sådant system i hög grad kommer att underlätta handel i förnybar

energi och det kommer att hjälpa medlemsstaterna att utveckla deras förnybara energiresurser kostnadseffektivt.¹²

I Annex to the Impact Assessment fastställs att direktiv 2001/77/EG endast anger minimikrav för införande av ett system för ursprungsgarantier i medlemsstaterna. Detta har fått till följd att en stor del av utformningen av systemet lämnats till respektive medlemsstat. Ett resultat av detta är att systemen som införts ser olika ut. För närvarande finns det skillnader i storlek på ursprungsgarantierna, det nominella värdet, giltighetstid samt hur ofta ursprungsgarantierna utfärdas. Vissa medlemsstater har utformat sina system så att de omfattar funktioner så som elektroniska utfärdanden, möjlighet till överföringar, annullering samt märkning på ursprungsgarantin om den anläggning som ursprungsgarantin utfärdats för fått stöd. Variationer finns även avseende vilka producenter som har rätt att få ursprungsgarantier. Enligt slutsatserna i Annex to the Impact Assessment skulle ett standardiserat mer tillförlitligt och robust ursprungsgarantisystem öka transparensen på marknaden, uppmuntra till ett större deltagande och mer handel. Det skulle också hjälpa medlemsstaterna att nå sina nationella mål på ett mer kostnadseffektivt sätt.¹³

5.2 Förnybarhetsdirektivets krav gällande ursprungsgarantier för el producerad med förnybara energikällor

Mot bakgrund av vad som framkommit i kommissionens förberedande utredningsarbete arbetades ett förslag på utformning av förnybarhetsdirektiv fram innehållande bl.a. reglering gällande ursprungsgarantierna. I det slutliga förslaget av förnybarhetsdirektivet, som efter förhandlingar antagits av Europaparlamentet och rådet finns ett regelverk för ursprungsgarantierna som varje medlemsstat är skyldiga att implementera i respektive lands nationella lagstiftning.

I förnybarhetsdirektivets artikel 2 (Definitioner) definieras en ursprungsgaranti som ett elektroniskt dokument som har som enda uppgift att utgöra bevis för slutkunder på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

I förnybarhetsdirektivets artikel 15¹⁴ anges att medlemsstaterna ska - i syfte att för slutkunderna visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energimixen, i enlighet med artikel 3.6 i direktiv 2003/54 EG - säkerställa att ursprunget av el som produceras från förnybara energikällor, kan garanteras som sådant som i den mening som avses i det här direktivet. Detta ska

¹² Impact assessment Document accompanying the Package of Implantation measures for the EU's objectives in climate change and renewable energy for 2020

¹³ Annex to the Impact Assessment

¹⁴ Förnybarhetsdirektivets artikel 15 reglerar ursprungsgarantier för el, värme och kyla som produceras från förnybara energikällor.

ske i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstaterna ska därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas efter begäran från en producent av el från förnybara energikällor. Standardstorleken för en ursprungsgaranti ska vara 1 MWh. Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras.

Ursprungsgarantierna ska inte påverka avgörandet huruvida en medlemsstat uppfyller bestämmelserna i förnybarhetsdirektivets gällande bindande nationella övergripande mål och åtgärder för användningen av energi från förnybara energikällor (artikel 3). Överföringar av ursprungsgarantierna ska inte heller påverka medlemsstaternas beslut att använda statistiska överföringar, gemensamma projekt, gemensamma stödsystem för måluppfyllelse eller beräkningen av den slutliga energianvändningen från förnybara energikällor i enlighet med förnybarhetsdirektivets artikel 5.¹⁵

En ursprungsgaranti är giltig i tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet. Annullering av ursprungsgarantin ska ske efter det att den har använts.

En ursprungsgaranti ska innehålla uppgifter om åtminstone

- a) den energikälla energin produceras från samt start- och slutdatum för produktion,
- b) huruvida garantin gäller
 - i) el, eller
 - ii) kyla eller värme,
- c) namnet på den anläggning där energin produceras, var den är belägen, vilken typ av anläggning det rör sig om och dess kapacitet,
- d) huruvida och i vilken omfattning anläggningen har fått investeringsstöd, huruvida och i vilken omfattning energienheten i någon form har fått något annat stöd genom ett nationellt stödsystem, och typen av stödsystem,
- e) datum då anläggningen togs i drift,
- f) datum och land för utfärdande samt ett unikt identifieringsnummer.

En medlemsstat ska erkänna de ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med förnybarhetsdirektivet, uteslutande som bevis för det som avses i artikel 15 punkterna 1 och 6 a-f.¹⁶ En medlemsstat får vägra att erkänna en ursprungsgaranti endast om den har välgrundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna. Om kommissionen finner att en vägran att erkänna en ursprungsgaranti är ogrundad, får kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska erkänna den.

¹⁵ Förnybarhetsdirektivets artikel 5 reglerar Beräkning av andelen energi från förnybara energikällor

¹⁶ Förnybarhetsdirektivets artikel 15 återfinns i sin helhet i bilaga 1.

5.2.1 Krav gällande organ ansvarig för ursprungsgarantierna

I förnybarhetsdirektivets artikel 15 anges att medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska övervaka utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. De utsedda behöriga organen ska ha icke-överlappande geografiska ansvarsområden och vara oberoende av produktionsverksamhet, handelsverksamhet och leveransverksamhet.

Medlemsstaterna eller de behöriga organen som utsetts ska inrätta lämpliga mekanismer för att säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt och att de är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri.

5.2.2 Frivilligt regelverk gällande ursprungsgarantier

I förnybarhetsdirektivets artikel 15 anges att det står medlemsstaterna fritt att arrangera så att ursprungsgarantier utfärdas på begäran av producenter av värme och kyla från förnybara energikällor.

Medlemsstaterna får föreskriva att stöd¹⁷ inte ska beviljas till en producent som erhåller en ursprungsgaranti för samma energiproduktion från förnybara energikällor.

När energileverantörer marknadsför energi från förnybara energikällor till kunder med hänvisning till miljömässiga eller andra fördelar med energi från förnybara energikällor, får medlemsstaterna kräva att dessa energileverantörer tillgängliggör sammanfattad information om mängden eller andelen energi från förnybara energikällor som kommer från anläggningar eller ökad kapacitet som tagits i drift efter den 25 juni 2009.

5.3 Ursprungsgarantier för värme och kyla från förnybara energikällor i förnybarhetsdirektivet

Enligt förnybarhetsdirektivets artikel 15 står det medlemsstaterna fritt att utfärda ursprungsgarantier för värme och kyla som produceras med förnybara energikällor. Ett system för ursprungsgarantier för värme och kyla är inget som tidigare reglerats i något EU-direktiv och det saknas regler för detta även i den svenska lagstiftningen.

¹⁷ Stöd finns inte definierat i direktivet dock definieras stödssystem enligt artikel 2 (Definitioner) som: varje instrument, system eller mekanism som en medlemsstat eller en grupp av medlemsstater tillämpar och som främjar användning av energi från förnybara energikällor genom att minska kostnaden för denna energi, öka försäljningspriset eller öka försäljningsvolymen av sådan köpt energi, genom införande av kvoter för energi från förnybara energikällor. Detta omfattar, men är inte begränsat till, investeringsstöd, skattebefrielser eller skattelättnader, skatteåterbetalningar, stödssystem med kvoter för energi från förnybara energikällor, inklusive system med gröna certifikat, samt system med direkt prisstöd, däribland inmatningspriser och stödutbetalningar.

Om Sverige skulle vilja införa möjligheten att också utfärda ursprungsgarantier för värme och kyla från förnybara energikällor anser Energimyndigheten att ett system och regelverk för detta bör utredas i ett separat uppdrag. Frågor som bör utredas i ett sådant uppdrag är t.ex.

- Analys av efterfrågan och användningen av ursprungsgarantierna
- Ska systemet ha en minigräns gällande anläggningens kapacitet?
- Vilka/vilken myndigheter ska ansvara för systemet?
- Systemets utformning så som, tilldelning, annullering och information på ursprungsgarantin
- Tillsyn och sanktionsmöjligheter
- Praktiskt administrativa stöd - IT-system, inrapportering av produktion, behov av nya system, möjlighet att använda sig av befintliga system.
- Påverkan på den administrativa bördan för berörda aktörer.

5.4 Ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel

I förnybarhetsdirektivet behandlas inte ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel specifikt. I förnybarhetsdirektivets preambel 55 anges dock att ursprungsgarantier för el som produceras med högeffektiv kraftvärme som utfärdas i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/08/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi inte kan användas för att redovisa användningen av energi från förnybara energikällor i enlighet med artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG. Detta då det skulle kunna resultera i dubbelräkning eller dubbelredovisning. I förnybarhetsdirektivets artikel 15 anges att endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras och att medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång.

År 2007 publicerade Energimyndigheten rapporten Uppföljning och utvärdering av systemet för ursprungsgarantier¹⁸. I rapporten fastslog Energimyndigheten att det var att föredra att det endast skulle vara möjligt att få en (1) ursprungsgaranti för varje MWh producerad el och att denna skulle innehålla all tillgänglig information om elens ursprung. Argumenten för detta var bl.a. att endast genom att utfärda en ursprungsgaranti per producerad MWh el kan komplett och fullständig information om elens ursprung ges (förnybar energikälla och teknik) och att risken för dubbelräkning minimeras när antalet producerade MWh överinstämmer med antalet ursprungsgarantier.

Det är Energimyndighetens bedömning att en ändring bör genomföras i regelverket gällande utfärdandet av ursprungsgarantier för förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel. I de fall en anläggning är godkänd för tilldelning av ursprungsgarantier både för förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel och elen

¹⁸ ER 2007:32

som produceras samtidigt uppfyller kraven för båda delarna ska en (1) ursprungsgaranti utfärdas per MWh. Denna ursprungsgaranti ska då innehålla erforderlig information gällande både förnybara el och högeffektiv kraftvärmeel.

6 Förbättringsförslag gällande ursprungsgarantier, ej bundna till förnybarhetsdirektivet

I Energimyndighetens rapport Uppföljning och utvärdering av systemet för ursprungsgarantier¹⁹ föreslog Energimyndigheten ändringar i systemet för ursprungsgarantier som har stora likheter med den reglering som nu behöver utformas i och med implementeringen av förnybarhetsdirektivet. Ett av det förbättringsförslag som då konstaterades var att det i lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el behövdes bestämmelser om ett slutet elektroniskt kontoföringssystem för ursprungsgarantier och att ett sådant kontoföringssystem lämpligen skulle administreras av Svenska Kraftnät. Införandet av kravet på ett slutet elektroniskt kontoföringssystem skulle också föra med sig att ytterligare tillägg i lagen så som vem som har rätt till ett konto, hur registreringar och överlåtelser av ursprungsgarantier ska ske på kontot, vilka övriga registreringar som ska vara möjliga på kontot (pantsättning, utmätningar m.m.) och rättelse av uppgifter på kontot. Det ansågs vidare i utredningen att ett kontoföringssystem också måste ha en annulleringsfunktion för att minimera risken för dubbelräkning. För att förbättra förutsättningarna för en fungerande marknad bör kontoföringsmyndigheten också ansvara för att publicera information om antalet utfärdade omsättningsbara ursprungsgarantier, överföringar av ursprungsgarantier från ett konto till ett annat (datum/tid, antal och pris), annullerade och antal ursprungsgarantier som förfallit pga. ålder.

Ytterligare förbättringsförslag som framkom i ovan nämnda uppdrag var att det bör tydliggöras att ursprungsgarantisystemet och elcertifikatsystemet är två olika system med skilda syften. Elcertifikatsystemet är ett stödsystem med syfte att direkt främja produktionen av förnybar el. Elcertifikaten ska användas för att uppfylla den i lagen fastställda kvotplikten. Innehav av elcertifikatet ger därmed ingen koppling till ursprungsmärkningen av elen mot slutkunden. I förnybarhetsdirektivet förtydligas att ursprungsgarantins syfte är att vara ett verktyg att användas för ursprungsmärkning. Kopplingen mellan ursprungsgarantier och ursprungsmärkningen gör också att det bör förtydligas att det är ursprungsgarantin och inte elcertifikatet är bärare av miljövärdet. Det kan konstateras att den typen av förtydligande sannolikt bör göras i förearbetet till lagen snarare än i lagtexten.

De ovan redovisade slutsatserna är enligt Energimyndigheten fortfarande aktuella varför dessa har arbetats in i de författningsändringar som föreslagits i kapitel sju. Detta gäller dock inte skyldigheten för Svenska Kraftnät att offentliggöra prisinformation avseende ursprungsgarantierna.

¹⁹ ER 2007:32

7 Författningsändringar i lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el

Syftet med detta kapitel är att lämna förslag på författningsändringar i lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el i syfte att införliva förnybarhetsdirektivet samt ge förslag på andra ändringar där förbättringsåtgärder har ansetts önskvärda. Förslagen på författningsändringar är så omfattande att förslag på ny lydelse av hela lagen har lämnats. Förslaget i den del som gäller skadestånd är de aktuella lagrummen hämtade från motsvarande lagrum i lagen om elcertifikat. Kapitlet innehåller emellertid inte några bestämmelser om straff. När det gäller lagen om elcertifikat finns bestämmelser om straff men dessa är då endast riktade till sk. kvotpliktiga aktörer. Några straffbestämmelser riktade till anläggningsinnehavare finns alltså inte. Eftersom det i den föreslagna lagen om ursprungsgarantier inte finns några kvotpliktiga eller motsvarande aktörer bedömer Energimyndigheten att behov av straffbestämmelser inte finns i en lag om ursprungsgarantier. De bestämmelser som avser registreringar på garantikontot avseende överlåtelser, pantsättning och utmätning m.m. är identiska med de bestämmelser i lagen om elcertifikat som reglerar detta. Energimyndigheten har inte närmare utrett om dessa bestämmelser är behövliga för ursprungsgarantier.

1 kap Ändamål och definitioner

Lagens ändamål

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om att den som producerar el med användning av förnybara energikällor (förnybar el) eller högeffektiv kraftvärme ska ha rätt att från en myndighet få en ursprungsgaranti som visar det.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

1. biomassa: den biologiskt nedbrytbara delen av produkter, avfall och restprodukter av biologiskt ursprung från jordbruk (inklusive material av vegetabiliskt och animaliskt ursprung), skogsbruk och därmed förknippad industri inklusive fiske och vattenbruk, liksom den biologiskt nedbrytbara delen av industriavfall och kommunalt avfall²⁰,
2. biobränsle: deponigas, gas från en avloppsreningsanläggning, biogas eller bränsle som har framställts ur biomassa,

²⁰ Artikel 2 j Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändringar och ett senare upphävande av direktivet 2001/77/EG och 2003/30/EG

3. förnybar energikälla: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi, aerotermisk energi (luftvärme), geotermisk energi, hydrotermisk energi (vattenvärme) och havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas²¹,
4. kraftvärme: samtidig framställning av dels el eller mekanisk energi, dels värme,
5. högeffektiv kraftvärme: kraftvärme som ger en bränslebesparing om minst tio procent jämfört med separat framställning av el och värme enligt fastställda referensvärden,
6. producent av förnybar el: den som i en elproduktionsanläggning producerar el helt eller delvis med användning av en eller flera förnybara energikällor,
7. producent av högeffektiv kraftvärme: den som i en elproduktionsanläggning producerar el med användning av högeffektiv kraftvärme,
8. slutkund; fysisk eller juridisk person som köper el för egen användning²²,
9. ursprungsgaranti: ett elektroniskt dokument som
 - har som uppgift att utgöra bevis för slutkunden på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG²³
 - visar att en viss mängd högeffektiv kraftvärme har producerats,
10. kontoföringsmyndighet: den myndighet som utfärdar, överför och annullerar²⁴ sådana ursprungsgarantier som avses i denna lag,
11. tillsynsmyndigheten: den myndighet som utövar tillsyn enligt denna lag och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Myndigheter

3 § Regeringen ska utse två myndigheter som ska handlägga de frågor som enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, ligger på tillsynsmyndigheten respektive kontoföringsmyndigheten.

2 kap Förutsättningar för att tilldelas ursprungsgarantier

Elproduktion som berättigar till ursprungsgarantier

1 § Berättigad att tilldelas ursprungsgarantier är en producent av förnybar el som producerar el med användande av en eller flera förnybara energikällor eller en producent av högeffektiv kraftvärme som producerar el med användande av kraftvärme.

2 § Kontoföringsmyndigheten ska tilldela en producent av förnybar el en ursprungsgaranti för varje megawattimme förnybar el som har producerats och för vilken ursprungsgaranti får utfärdas²⁵.

²¹ Artikel 2 a Direktiv 2009/28/EG

²² Har använt samma definition som för slutförbrukare i Artikel 2.9 Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktivet 96/92/EG

²³ Artikel 2 j Direktiv 2009/28/EG

²⁴ Enligt krav i Artikel 15.5 Direktiv 2009/28/EG

²⁵ Artikel 15.2 Direktiv 2009/28/EG

Om elen har producerats med användning av både förnybara energikällor och andra energikällor och elen inte uppfyller kraven i 3 §, får en ursprungsgaranti utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av förnybara energikällor.

3 § Kontoföringsmyndigheten ska tilldela en producent av högeffektiv kraftvärmeel en ursprungsgaranti för varje megawattimme högeffektiv kraftvärmeel som har producerats och för vilken ursprungsgaranti får utfärdas.

Om elen har producerats med användning av både högeffektiv kraftvärme och på annat sätt och elen inte uppfyller kraven i 2 §, får en ursprungsgaranti utfärdas bara för den andel av elen som har producerats med användning av högeffektiv kraftvärme.

4 § Om elen har producerats med användande av förnybar energikälla och högeffektiv kraftvärme ska kontoföringsmyndigheten tilldela en producent av förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel en ursprungsgaranti för varje producerad megawattimme el för vilken ursprungsgarantier får utfärdas²⁶.

5 § En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el beträffande vilken den mängd som matats in i elnät och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till kontoföringsmyndigheten enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Om inmatningen från produktionsanläggningen sker till ett elnät som används utan stöd av nätkoncession ska producenten av förnybar el eller producenten av högeffektiv kraftvärmeel svara för mätningen och rapporteringen. Om endast en del av elproduktionen i en anläggning berättigar till ursprungsgarantier ska producenten av förnybar el eller producenten av högeffektiv kraftvärmeel särskilt beräkna och rapportera sådan elproduktion enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

6 § Ursprungsgarantier får bara utfärdas för produktion av förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel som sker i en produktionsanläggning som tillsynsmyndigheten godkänt för tilldelning av ursprungsgarantier. Tillsynsmyndigheten ska efter skriftlig ansökan från en producent av förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel besluta att en anläggning ska godkännas för tilldelning av ursprungsgarantier, om anläggningen uppfyller kraven 1 § och anläggningen har utrustning för sådan mätning och rapportering som anges i 5 §.

En ursprungsgaranti får utfärdas bara för el som har producerats efter det att anläggningen har godkänts för tilldelning av ursprungsgarantier.

²⁶ Artikel 15.2 Direktiv 2009/28/EG

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om uppgifter som ska finnas med i en ansökan.

7 § En ursprungsgaranti enligt 3 § får utfärdas bara om uppgifter om den kraftvärmeprocess som har använts för att producera elen har rapporterats till garantimyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kontoföringsmyndigheten får meddela föreskrifter om hur rapportering enligt första stycket ska ske.

8 § Producenten av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel svarar för att kontoföringsmyndigheten får de uppgifter som myndigheten enligt 5-7 §§ behöver för att kunna utfärda en ursprungsgaranti.

9 § En ursprungsgaranti för förnybar el ska innehålla uppgifter om

1. energikälla som elen producerats från,
2. start och slutdatum för produktionen,
3. namnet på den anläggning där elen producerats och uppgift om var den är belägen, typ av anläggning samt installerad effekt,
4. vilken typ av stöd som anläggningen får eller har fått,
5. datum då anläggningen togs i drift, och
6. datum och land för utfärdande samt ett unikt identifieringsnummer.²⁷

10 § En ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel ska innehålla uppgifter om

1. start och slutdatum för produktionen,
2. den produktionsanläggning där elen har producerats,
3. bränslets lägre värmevärde (det effektiva värmevärdet),
4. hur den värme som framställts genom kraftvärmeprocessen har använts, och
5. den bränslebesparing som gjorts genom användning av högeffektiv kraftvärme jämfört med separat produktion av el och värme.

Bränslebesparingen ska bestämmas med tillämpning av fastställda referensvärden för effektivitet och enligt den formel som anges i punkten b i bilaga 3 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG av den 11 februari 2004 om främjande av kraftvärme på grundval av efterfrågan på nyttiggjord värme på den inre marknaden för energi och om ändring av direktiv 92/42/EEG.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om bestämmande av den bränslebesparing som krävs för att kraftvärme ska anses som högeffektiv,

11 § En ursprungsgaranti får användas inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet²⁸. En ursprungsgaranti används när den anger elens ursprung i förhållande till slutkund enligt 8 kap 12 § ellagen (1997:857).

²⁷ Artikel 15.6 Direktiv 2009/28/EG

²⁸ Artikel 15.3 Direktiv 2009/28/EG

3 kap Kontoföring av ursprungsgarantier²⁹

Ursprungsgarantiregister

1 § Kontoföringsmyndigheten ska kontoföra ursprungsgarantier i ett ursprungsgarantiregister. Registret ska föras med hjälp av automatiserad behandling. Lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument ska inte tillämpas på kontoföringen av ursprungsgarantier.

2 § Ursprungsgarantiregistret ska bestå av garantikonton, som ska läggas upp för producenter av förnybar el eller producenter av högeffektiv kraftvärmeel.

3 § Kontoföringsmyndigheten ska efter skriftlig ansökan lägga upp ett garantikonto för den som inte omfattas av bestämmelsen i 2 §. En sådan ansökan ska innehålla uppgifter om sökandens namn, identifieringsnummer, telefonnummer och postadress.

Registrering av ursprungsgarantier

4 § En ursprungsgaranti utfärdas till en producent av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel genom att ursprungsgarantin registreras på dennes garantikonto. Registreringen ska ske utan oskäligt dröjsmål sedan rapport om den ursprungsgarantiberättigande elproduktionen kommit kontoföringsmyndigheten till handa.

Ansökan om registrering i ursprungsgarantiregistret

5 § Kontoföringsmyndigheten ska, efter ansökan eller underrättelse som avses i 6-9 §§, genast på ett garantikonto registrera de uppgifter som anges i ansökan eller underrättelsen samt ange tidpunkten för registreringen.

Om samtliga villkor inte är uppfyllda ska en preliminär registrering av uppgifterna ske. När samtliga villkor är uppfyllda ska en slutlig registrering ske.

6 § När en ursprungsgaranti har överlåtits ska efter ansökan från överlåtaren den överlåtna ursprungsgarantin registreras på förvärvarens garantikonto.

Har förvärvaren ansökt om att den överlåtna ursprungsgarantin ska registreras på hans garantikonto, ska en preliminär registrering av överlåtelsen göras på överlåtarens garantikonto. Kontoföringsmyndigheten ska därefter förelägga överlåtaren att yttra sig över ansökan inom två veckor från det att han fått del av föreläggandet. Om överlåtaren inte invänder mot ansökan inom denna tid, ska de överlåtna ursprungsgarantierna registreras på förvärvarens konto.

7 § Har panträtt upplåtits i en ursprungsgaranti ska efter ansökan från pantsättaren pantsättningen registreras på pantsättarens garantikonto.

²⁹ För att leva upp till direktivet krav i Artikel 15.4 15.5 Direktiv 2009/28/EG så behöver lagen kompletteras med kapitel för kontoföring av ursprungsgarantierna

Har panthavaren ansökt om att en pantsättning ska registreras, ska en preliminär registrering av pantsättningen göras på pantsättarens konto. Kontoföringsmyndigheten ska därefter förelägga pantsättaren att yttra sig över ansökan inom två veckor från det att han fått del av föreläggandet. Om pantsättaren inte invänder mot ansökan inom denna tid, ska pantsättningen slutligt registreras på pantsättarens konto.

8 § Om kontoföringsmyndigheten har underrättats om att en innehavare av ett garantikonto gått i konkurs ska detta registreras på garantikontot. Detsamma gäller om myndigheten har underrättats om att en ursprungsgaranti eller en rättighet som är registrerad enligt denna lag har utmätts, belagts med kvarstad eller blivit föremål för betalningssäkring. När kontoföringsmyndigheten har underrättats om att ett konkursbeslut upphävts, att en konkurs avslutats eller att en sådan åtgärd som avses i första stycket har upphävts eller återgått, ska en sådan registrering som nämns i första stycket tas bort.

9 § När en pantsättning av en ursprungsgaranti har upphört, ska efter ansökan från panthavaren registreringen om pantsättningen tas bort från pantsättarens konto. Har pantsättaren gjort en ansökan om att registreringen om pantsättningen ska tas bort, ska en preliminär registrering om pantsättningens upphörande göras på pantsättarens konto. Kontoföringsmyndigheten ska därefter förelägga panthavaren att yttra sig över ansökan inom två veckor från det att han fått del av föreläggandet. Om panthavaren inte invänder mot ansökan inom denna tid, ska registreringen om pantsättningen tas bort.

10 § Den som gör en ansökan enligt 6, 7 eller 9 § ska göra detta på formulär som tillhandahålls av kontoföringsmyndigheten. Ansökan ska vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller dennes ombud. En ansökan får signeras och överföras elektroniskt på det sätt som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kontoföringsmyndigheten föreskriver.

11 § En ansökan om registrering i ursprungsgarantiregistret ska innehålla uppgifter om

1. den registrering som begärs,
2. överlåtarens eller pantsättarens namn, identifieringsnummer samt postadress,
3. förvärvarens eller panthavarens namn, identifieringsnummer samt postadress, och
4. de garantikonton som berörs av överlåtelsen eller pantsättningen och, i förekommande fall, försäljningspriset för ursprungsgarantierna.

12 § Om en ansökan inte uppfyller kraven i 10 § eller med stöd av den paragrafen meddelade föreskrifter, ska ansökan omedelbart avvisas.

13 § Om en ansökan enligt 3 § inte uppfyller de krav som där anges, eller om en ansökan enligt 6, 7 eller 9 § inte uppfyller de krav som anges i 11 §, ska sökanden föreläggas att komplettera sin ansökan.

14 § Kontoföringsmyndigheten ska avslå en ansökan om garantikonto eller en ansökan om registrering, om ett föreläggande om komplettering enligt 13 § inte följs. Kontoföringsmyndigheten ska även avslå en ansökan om registrering på ett garantikonto,

1. om en överlåtare eller en pantsättare gjort invändning mot en ansökan enligt 6 § andra stycket eller 7 § andra stycket och invändningen inte uppenbarligen saknar fog,
2. om en panthavare gjort invändning enligt 9 § andra stycket och invändningen inte uppenbarligen saknar fog,
3. om ansökan om registrering avser överlåtelse av en ursprungsgaranti för vilket pantsättning är registrerad, eller
4. om den registrering som ansökan avser inte är förenlig med en befintlig registrering enligt 7 eller 8 §.

15 § När kontoföringsmyndigheten gjort en registrering på ett garantikonto, ska kontohavaren skriftligen underrättas om det. Om ansökan överförs elektroniskt enligt föreskrifter meddelade med stöd av 10 §, får även underrättelsen överföras elektroniskt.

16 § En uppgift på ett garantikonto ska rättas, om den innehåller någon uppenbar oriktighet till följd av skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende eller till följd av något tekniskt fel. Den vars rätt berörs ska ges möjlighet att yttra sig, om inte rättelsen är till förmån för denne eller yttrandet annars är uppenbart obehövligt.

Rättsverkan av en registrering

17 § En innehavare av ett garantikonto ska, med de begränsningar som framgår av registreringar på kontot, anses ha rätt att förfoga över de ursprungsgarantier som finns registrerade på kontot.

18 § Har samma ursprungsgaranti överlåtits till flera var för sig, har den överlåtelse företräde som registrerades först. Registreringen ger dock inte en överlåtelse företräde framför en tidigare överlåtelse om förvärvaren, när överlåtelsen registrerades, kände till eller borde ha känt till den tidigare överlåtelsen.

Detta ska tillämpas även på förvärv genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärvssätt, när fråga uppkommer om företrädet mellan ett sådant förvärv och en annan överlåtelse.

Vid tillämpningen av första och andra styckena ska en preliminär registrering ha samma rättsverkan som en slutlig registrering.

19 § Har en ursprungsgaranti i annat fall än som avses i 18 § överlåtits av någon som inte ägde den, blir överlåtelsen giltig om ursprungsgarantin vid tidpunkten för

överlåtelsen var registrerat på överlåtarens garantikonto och överlåtelsen har registrerats samt förvärvaren då varken kände till eller borde ha känt till att överlåtare inte ägde ursprungsgarantin. Vad nu sagts gäller även vid överlåtelse från den som ägde ursprungsgarantin, men som saknade rätt att förfoga över det genom överlåtelse.

Vid tillämpningen av första stycket ska en preliminär registrering ha samma rättsverkan som en slutlig registrering.

20 § En pantsättning av en ursprungsgaranti behandlas lika med en överlåtelse vid tillämpningen av 18 och 19 §§.

Behandling av personuppgifter i ursprungsgarantiregistret

21 § Om inget annat följer av denna lag eller av föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, tillämpas personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter vid kontoföring av ursprungsgarantier i ursprungsgarantiregistret. Kontoföringsmyndigheten är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen för den behandling av personuppgifter som utförs i ursprungsgarantiregistret.

22 § I fråga om personuppgifter ska registret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. verksamhet för vilken staten eller kommun ansvarar enligt lag eller annan författning och

a) som avser ursprungsgaranti som registreras i ursprungsgarantiregistret,

b) som för att kunna fullgöras förutsätter tillgång till information om ursprungsgarantier, eller

c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet,

2. omsättning av ursprungsgarantier, samt

3. affärsverksamhet, kreditgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där information om ursprungsgarantier utgör underlag för prövningar eller beslut.

23 § Kontoföringsmyndigheten ska på begäran lämna ut uppgift i ursprungsgarantiregistret till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får ha direktåtkomst till ursprungsgarantiregistret.

Information m.m.

24 § Kontoföringsmyndigheten ska fortlöpande offentliggöra information om överlåtelser och annullering av ursprungsgarantier. Informationen ska avse tidpunkten för överlåtelsen eller annulleringen, antalet överlåtna eller annullerade ursprungsgarantier. Myndigheten ska vidare fortlöpande offentliggöra antalet ursprungsgarantier som tilldelats för produktionen av förnybar el fördelat per energikälla och produktionen av högeffektiv kraftvärme under samma period.

25 § Kontoföringsmyndigheten ska årligen, senast vid januari månads utgång, underrätta garantikontohavaren om innehållet på hans konto per den 31 december föregående kalenderår.

4 kap Annullering av ursprungsgarantier

1 § En ursprungsgaranti ska annulleras

1. när den har använts för angivande av elens ursprung enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857) på begäran av garantikontohavaren eller
2. när den inte längre kan användas på grund av att tolv månader har gått från det att energienheten för vilken ursprungsgarantin utfärdats producerats eller
3. när garantikontohavaren begär det

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kontoföringsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om annullering enligt första stycket.

2 § Kontoföringsmyndigheten ska annullera en ursprungsgaranti som inte längre kan användas med anledning av bestämmelserna i 2 kap 11 §. Annullering ska ske dagen efter det att tolv månader har gått från det att energienheten producerats.

5 kap Tillsyn m.m.

Tillsynsmyndighetens allmänna befogenheter

1 § Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Tillsynen omfattar dock inte kontoföringsmyndigheten.

Om tillsynsmyndigheten i sin tillsyn finner att uppgifterna inte överensstämmer med producentens elproduktion, ska tillsynsmyndigheten underrätta kontoföringsmyndigheten om det.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. En begäran får förenas med vite.

3 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

4 § Tillsynsmyndigheten ska på begäran få tillträde till produktionsanläggningar samt lokaler och områden som hör till sådana anläggningar i den utsträckning det behövs för tillsynen. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Polismyndigheten ska lämna det biträde som behövs för tillsynen.

5 § Om det finns anledning anta att den som omfattas av tillsynen har begått brott, får denne inte föreläggas vid vite att medverka i utredning av en fråga som har samband med den gärning som brottsmisstanken avser.

Återkallelse av godkännande

6 § Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett godkännande för tilldelning av ursprungsgarantier

1. om anläggningen inte längre uppfyller förutsättningarna för ett godkännande enligt 2 kap 6 §,
2. om godkännandet har lämnats på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan om godkännande och dessa haft betydelse för innehavarens rätt att tilldelas ursprungsgarantier.

7§ När kontoföringsmyndigheten har fått en underrättelse enligt 1§ andra stycket får myndigheten inte utfärda ursprungsgarantier för el som produceras i den anläggning som underrättelsen avser.

Ursprungsgarantier får dock utfärdas om producenten av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel efter underrättelsen har lämnat nya uppgifter och tillsynsmyndigheten meddelat att de nya uppgifterna överensstämmer med elproduktionen.

Beslut om sanktionsavgift

8 § Om ursprungsgarantier har tilldelats producenten av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter i en ansökan om godkännande enligt 2 kap. 6 §, vid rapportering enligt 2 kap. 4 § andra och tredje styckena och om uppgifterna har haft betydelse för innehavarens rätt att få ursprungsgarantier, ska producenten av förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel betala en sanktionsavgift till staten för de ursprungsgarantier som felaktigt har tilldelats producenten av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel.

Frågor om att ta ut en sådan avgift prövas av tillsynsmyndigheten. Avgiften beräknas per ursprungsgaranti som enligt bestämmelserna i första stycket felaktigt har tilldelats producenten av förnybar el eller högeffektiv kraftvärmeel.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om hur sanktionsavgiften ska beräknas. Ett beslut om sanktionsavgift får inte avse ursprungsgarantier som har tilldelats anläggningens innehavare mer än två år före tillsynsmyndighetens beslut.

Vissa särskilda skyldigheter m.m.

9§ Den som tilldelas eller har tilldelats ursprungsgarantier ska genom räkenskaper, anteckningar eller på annat sätt se till att det finns underlag för att styrka dennes rätt att tilldelas ursprungsgarantier. Sådant underlag ska bevaras i tre år efter utgången av året som tilldelningen av ursprungsgarantin skedde.

10 § Producenten av förnybar el eller producent av högeffektiv kraftvärmeel ska efter tillsynsmyndighetens begäran lämna de statistikuppgifter som myndigheten behöver. En sådan begäran får förenas med vite.

Avgifter

11 § För utfärdande, kontoföring och överföring av ursprungsgarantier har kontoföringsmyndigheten rätt att ta ut avgifter enligt de närmare föreskrifter som

regeringen meddelar. Annullering av ursprungsgarantier ska inte vara avgiftsbelagd.

Indrivning

12 § Om en sanktionsavgift enligt 5 kap. 8 § inte har betalats efter betalningsuppsmaning, ska avgiften lämnas för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

Elektronisk hantering

13 § Ansökningar med därtill hörande handlingar får överföras elektroniskt till tillsynsmyndigheten och kontoföringsmyndigheten.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten och kontoföringsmyndigheten får meddela föreskrifter om sådan överföring.

6 kap Skadestånd

1 § Rätt till ersättning av staten har den som lider skada på grund av tekniskt fel i ursprungsgarantiregistret.

Ersättningen ska sättas ned med skäligt belopp eller helt falla bort, om den skadelidande har medverkat till skadan genom att utan skälig anledning låta bli att vidta åtgärder för att bevara sin rätt eller om den skadelidande på något annat sätt har medverkat till skadan genom eget vållande.

2 § En ägare eller rättighetshavare som drabbas av skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 3 kap. 16 § har rätt till ersättning av staten. Ersättning lämnas dock inte om den skadelidande med hänsyn till felets art eller andra omständigheter hade bort inse att fel förekommit.

3 § Utöver vad som följer av 1 och 2 §§ gäller bestämmelserna i 48 § personuppgiftslagen (1998:204) om skadestånd vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

4 § Staten företräds i ärenden om ersättning enligt 1 och 2 §§ av den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap Överklagande

1 § Beslut av tillsynsmyndigheten i följande frågor får överklagas hos förvaltningsdomstol:

1. godkännande enligt 2 kap 6 §,
2. begäran som förenats med vite enligt 5 kap 2 §,
3. föreläggande som förenats med vite enligt 5 kap 3 §,
4. återkallelse av godkännande enligt 5 kap 6 §,
5. beslut om sanktionsavgift 5 kap 8 § och

6. begäran som förenats med vite enligt 5 kap 10 §.

2 § Beslut av kontoföringsmyndigheten i följande frågor får överklagas hos förvaltningsdomstol:

1. tilldelning av ursprungsgaranti enligt 3 kap 4 §,
2. registrering på ett garantikonto enligt 3 kap 6, 7 eller 9 §,
3. avvisning enligt 3 kap 12 §,
4. avslag på ansökan enligt 3 kap 14 §,
5. rättelse enligt 3 kap 16 §,
6. avslag på ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204),
och
7. annullering av ursprungsgarantier enligt 4 kap 1 §.

3 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

8 Förnybarhetsdirektivets påverkan på annan lagstiftning

Vid bearbetningen av artikeltexten i förnybarhetsdirektivet har konstaterats att reglering av ursprungsgarantierna påverkar lagen (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el men förutom det även innehåller reglering som påverkar annan lagstiftning.

8.1 Reglering gällande ursprungsmärkning av el i förnybarhetsdirektivet

I förnybarhetsdirektivets artikel 15 finns regleringar gällande hur ursprungsgarantierna ska användas för ursprungsmärkning enligt direktiv 2003/54/EG. I denna del av förnybarhetsdirektivet finns det såväl krav (15.8) som frivilliga delar (15.7).

Kravet är att den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna och som överförs av en elleverantör till en tredje part ska dras ifrån andelen energi från förnybara energikällor som ingår i dess energimix vid tillämpningen av artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

Av den del i förnybarhetsdirektivet som innehåller den frivilla regleringen framgår det att när en elleverantör ska styrka hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i dennes energimix vid tillämpningen av artikel 3.6 2003/54/EG får leverantören göra detta genom ursprungsgarantierna. En medlemsstat får, i enlighet med gemensamhetslagstiftningen, införa objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för användningen av ursprungsgarantier som uppfyller skyldigheterna enligt artikel 3.6 direktiv 2003/54/EG.

I den svenska lagstiftningen regleras frågan om ursprungsmärkning av el enligt direktiv 2003/54/EG i ellagen (1997:857) kap 8 12 och 13 §§ och i elförordningen (1994:1250) 15 § punkt 9, 10 och 11. Den i förnybarhetsdirektivet fastslagna regleringen gällande ursprungsmärkning saknas i dagens svenska lagstiftning och för att införliva artikel 15.8 i den svenska nationella lagstiftningen behöver därför ellagen (1997:857) ändras.

8.1.1 Förslag på lydelse i ellagen (1997:857) gällande ursprungsmärkning av el

Angivande av elens ursprung

12 § Elleverantörer ska på eller i samband med fakturor avseende försäljning av el och i reklam som vänder sig till elanvändare lämna uppgift om

1. varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga sammansättning av energikällor som använts för att framställa den el som elleverantören sålde under närmast föregående kalenderår, och
2. den inverkan på miljön i form av utsläpp av koldioxid samt den mängd kärnbränsleavfall som framställningen av den försålda elen har orsakat.

Om elleverantören har köpt elen på elbörs eller importerat det från företag som är belägna utanför Europeiska unionen får uppgifterna enligt första stycket baseras på uppgifter som elbörsen eller företagen tillhandahållit.

De uppgifter som avses i första stycket 2 får lämnas genom hänvisning till referenskällor som är tillgängliga för allmänheten.

Om en elleverantör överlåter ursprungsgarantier som utfärdats med stöd av lagen (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el ska den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna inte ingå i de uppgifter som anges i första stycket 1.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om hur sådana uppgifter som avses i första – fjärde styckena ska beräknas och redovisas för elanvändarna.

Förslaget innebär att *Första – tredje styckena* är oförändrade. Ett nytt *fjärde stycke* införs som innehåller bestämmelser om att den elleverantör som överlåtit ursprungsgarantier inte får ta med den energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna i de uppgifter som, enligt *första stycket*, ska lämnas till elanvändarna om den el som sålts under föregående kalenderår, dvs. fjärde stycket införlivar förnybarhetsdirektivs artikel 15.8 i ellagen.

I *femte stycket*, som tidigare var *fjärde stycket*, införs en ändring som innebär att även *fjärde stycket* omfattas av bemyndigandet till regeringen och nätmyndigheten.

8.1.2 Annullering av ursprungsgarantier med koppling till ursprungsmärkning av el

Enligt förnybarhetsdirektivet är ursprungsgarantin ett verktyg som har som enda syfte att användas till ursprungsmärkning enligt direktiv 2003/54/EG. Enligt förnybarhetsdirektivet så ska en ursprungsgaranti annulleras efter det att den använts. Då ursprungsgarantins enda syfte är att användas för ursprungsmärkning gör det annulleringen av ursprungsgarantin och ursprungsmärkningen mycket nära sammankopplade.

Enligt 4 kap. 1 § i förslaget till författningsändringar så föreslås att en ursprungsgaranti ska annulleras när den har använts för angivande av elens ursprung enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857). Förslaget är utformat för att lämna utrymme för att i ellagen kunna reglera hur och när ursprungsgarantier ska annulleras när de kopplas till ursprungsmärkning. Som skrivningen är utformad

verkar den för att systemen för ursprungsgarantier och ursprungsmärkning ska kunna fungera tillsammans samtidigt som den öppnar upp för en ändamålsenlig lagstiftning kring ursprungsmärkning.

8.2 Övriga lagändringar

När ett elektroniskt kontoföringssystem för ursprungsgarantier införts kan det komma att behövas ändringar även i andra lagar.

Energimyndigheten har inte utrett frågan gällande om ursprungsgarantierna ska betecknas såsom finansiella instrument eller om det ska vara möjligt att t.ex. utmäta eller pantsätta ursprungsgarantierna. Bestämmelsen som reglerar detta har trots detta tagits med i förslag på lag och dessa lagrum är identiska med de som finns i lag (2003:113) om elcertifikat. För det fall regleringen i denna del blir såsom föreslagits i denna utredning kan antas att det behövs ändringar i bl.a. 31 kap 10 och 11 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) till skyddande av kontoställning, 4 kap 30 § och 6 kap 2 § utskökningsbalken (1981:774), 4 § förmånsrättslagen (1970:979), 17 kap 22 a och 22 b §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och 11 kap 13 och 15 §§ lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter (2001:1227).

9 Konsekvensanalys

I detta kapitel redogörs det för de konsekvenser som enligt Energimyndighetens bedömning uppkommer som en följd av de förslag på författningsändringar som föreslås i rapporten. Förslagen kommer att få en direkt påverkan på systemen för ursprungsgarantier och ursprungsmärkning och genom detta också en indirekt påverkan på Energimyndigheten, Affärsverket svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen som ansvarar för systemen.

9.1 Påverkan på systemet för ursprungsgarantier för el

För att uppfylla de krav som ställs på ett system för ursprungsgarantier i förnybarhetsdirektivet har ett flertal ändringar i lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel och förnybar el samt nya lagrum föreslagits. Förnybarhetsdirektivet innehåller dels krav som medlemsstaterna är skyldiga att införa i den nationella lagstiftningen, dels delar där det står medlemsstaten fritt att själv kunna välja att införa i den nationella lagstiftningen.

Energimyndigheten bedömer att ett system för ursprungsgarantier även fortsättningsvis bör hanteras av de två nu ansvariga myndigheterna, Energimyndigheten och Svenska Kraftnät. Energimyndigheten bör även fortsättningsvis vara tillsynsmyndighet medan Svenska Kraftnät istället för att benämnas garantimyndighet bör benämnas som kontoföringsmyndighet. Svenska Kraftnäts roll kommer i och med de föreslagna ändringarna avseende ursprungsgarantier få uppgifter som har stora likheter med de uppgifter som myndigheten hanterar gällande elcertifikatsystemet.

De krav som ställs upp i förnybarhetsdirektivet gällande ursprungsgarantier påminner i stora delar om det svenska elcertifikatsystemet varför Energimyndigheten använt denna lagstiftning till viss del som modell i utformandet av förslagen till författningsändringar gällande ursprungsgarantisystemet.

Det system för ursprungsgarantier som Energimyndigheten genom författningsändringarna föreslår skiljer sig avsevärt från det nuvarande systemet. De ändringar som föreslås innebär att ett elektroniskt kontoföringssystem för ursprungsgarantier införs där ursprungsgarantierna utfärdas till producenten. I det elektroniska kontoföringssystemet ska det enligt förslaget vara möjligt att överföra ursprungsgarantier mellan köpare och säljare. Det föreslås vidare finnas möjlighet att annullera ursprungsgarantier bl.a. då de använts.

Ändringar föreslås av definitionerna gällande begreppen biomassa, förnybar energi och ursprungsgarantier för att definitionerna ska överensstämja med de som finns i förnybarhetsdirektivet. Ändringarna gällande biomassa medför i sak

inga stora förändringar utan är av mer redaktionell karaktär. Nytt gällande förnybar energi är att ett förtydligande sker på så sätt att det är energi från förnybara icke-fossila energikällor och uppräkningsutökas med aerotermisk energi, hydrotermisk energi, havsenergi, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas. Definitionen av ursprungsgarantin ändras så att det framgår att ursprungsgarantin är ett elektroniskt dokument som har som syfte är att användas till ursprungsmärkning enligt direktiv 2003/54/EG. En ursprungsgaranti kan också visa att en viss mängd högeffektiv kraftvärme har producerats.

I det nu föreslagna systemet ska producenten tilldelas en (1) ursprungsgaranti per MWh el som denne producerat och som uppfyller kraven för att tilldelas ursprungsgarantier. För att ha rätt till tilldelning av ursprungsgarantier ska anläggningen efter ansökan från producenten godkännas av tillsynsmyndigheten. En ansökan om godkännande anses innefatta även en begäran om att producenten av förnybar el eller högeffektiv kraftvärme ska tilldelas ursprungsgarantier för anläggningens elproduktion tills vidare. Uppfyller anläggningen kraven för godkännande ska tillsynsmyndigheten fatta beslut om godkännande. Tilldelningen av ursprungsgarantier sker därefter månadsvis månaden efter det att elproduktionen skedde. Ett krav för att en anläggning ska kunna godkännas och tilldelas ursprungsgarantier är att anläggningens elproduktion mäts och rapporteras till kontoföringsmyndigheten i enlighet med gällande mätföreskrifter. I likhet med tidigare så föreligger deklarationsskyldighet för anläggningsägare som använder sig av förnybara och icke förnybar bränsle samt de som vill tilldelas ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärme. Deklarationen ska ske månadsvis och den ska innehålla uppgifter om hur stor andel av den totala elproduktionen som berättigar till tilldelning av ursprungsgarantier.

Tidigare har de uppgifter som krävts för att en anläggning ska kunna godkännas för tilldelning av elcertifikat och registreras för att kunna begära ut ursprungsgarantier varit desamma. Detta har då möjliggjort att en anläggning som godkänts för tilldelning av elcertifikat automatiskt har kunnat registreras för att begära ut ursprungsgarantier. De krav som nu finns i förnybarhetsdirektivet t.ex. gällande vilken information som en ursprungsgaranti ska innehålla skiljer sig till viss del från kraven i lag (2003:113) om elcertifikat varför Energimyndigheten bedömer att ett gemensamt ansökningsförfarande inte längre kommer att vara möjligt. En ursprungsgaranti ska innehålla mer information än vad som krävs in i samband med en ansökan om godkännande för tilldelning av elcertifikat. För att kunna tilldelas ursprungsgarantier enligt lagförslaget krävs en separat ansökan om godkännande för tilldelning av ursprungsgarantier. Däremot kommer uppgifter som lämnats vid en tidigare ansökan om godkännande för tilldelning av elcertifikat kunna användas. Uppgiftslämnandet i samband med godkännande av anläggning för tilldelning av ursprungsgarantier torde därför gå att begränsa. Med anledning av detta bör det vara möjligt för dessa anläggningsinnehavare att ansöka om godkännande för tilldelning av ursprungsgarantier på ett enklare sätt. De uppgifter som sedan tidigare finns hos tillsynsmyndigheten ska inte behöva

lämnas på nytt. Detta med syfte att minimera den administrativa bördan för anläggningsinnehavarna.

Tidigare har producenter som producerar el som uppfyller kraven för såväl förnybart som högeffektiv kraftvärme kunnat tilldelas en (1) ursprungsgaranti för förnybar el och en (1) ursprungsgaranti för högeffektiv kraftvärmeel för samma MWh producerad el. Denna möjlighet kommer enligt förslaget inte längre att finnas. Producenten tilldelas istället en (1) ursprungsgaranti per MWh producerad el som innehåller information om att den är såväl förnybar som högeffektiv. Denna ändring är en följd av att förnybarhetsdirektiv anger att endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som producerats. Energimyndigheten har även i tidigare utvärdering av systemet för ursprungsgarantier föreslagit en sådan ändring bl.a. för att minska risken för dubbelräkning. I likhet med tidigare är det frivilligt för en anläggningsinnehavare som har en anläggning som uppfyller krav för tilldelning av ursprungsgarantier att ansöka om tilldelning av ursprungsgarantier. Detta gäller för såväl förnybar el som för högeffektiv kraftvärmeel. Tilldelningen av ursprungsgarantier sker för en anläggning som är godkänd för tilldelning av ursprungsgarantier månaden efter elproduktionen. För att kunna tilldelas ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeel krävs att anläggningsinnehavaren månadsvis deklarerar för att visa att elen som producerats föregående månad uppfyller kraven på högeffektivitet. För att anläggningar som använder sig av både förnybara och icke förnybara bränslen ska kunna tilldelas ursprungsgarantier för förnybar elproduktion gäller detsamma. För att en förbränningsanläggning ska tilldelas en ursprungsgaranti som innehåller uppgifter både om förnybart och högeffektivt så måste anläggningsägare komma in med båda deklARATIONERNA innan utfärdandet av ursprungsgarantier.

Regleringen av vilken information som en ursprungsgaranti ska innehålla förslås flyttas från förordningen till lagen. Samtidigt föreslås en ändring gällande den information som ursprungsgarantier för förnybar el ska innehålla. Vilken information en ursprungsgaranti ska innehålla är en direkt följd av de krav som finns i förnybarhetsdirektivet.

En tidsbegränsning införs för hur länge en ursprungsgaranti får användas. Förnybarhetsdirektivet är tydligt med att ursprungsgarantin får användas tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet. Energimyndigheten har vid kontakt med branschföreträdare tagit del av deras synpunkter vad gäller tidsbegränsningen där de skulle vilja se en tolkning som gör det möjligt att använda ursprungsgarantier som producerats under hela det kalenderår som ursprungsmärkningen avser. Energimyndigheten bedömer emellertid att den lydelse som framgår av förnybarhetsdirektivet är sådan att det inte finns möjlighet att tillmötesgå branschens önskemål. Det saknas enligt Energimyndighetens uppfattning möjlighet till den tolkning branschen önskar vilket får till följd att regleringen i lagförslaget är samstämmigt med den som finns i förnybarhetsdirektivet.

Eftersom förnybarhetsdirektivets krav medför behov av omfattande författningsändringar har Energimyndigheten valt att införa kapitelindelning i den nu föreslagna lagen om ursprungsgarantier. Hela kapitel 3 *Kontoföring av ursprungsgarantier* är ett nytt kapitel som är en följd av att ursprungsgarantisystemet och behörigt organ som ansvara för systemet ska leva upp till de krav som ställs i förnybarhetsdirektivets artiklar 15.4 och 15.5. Vid utformandet av det kapitlet har motsvarande bestämmelser som finns i lagen om elcertifikat avseende kontoföring använts som utgångspunkt. Energimyndigheten bedömer att det elektroniska kontoföringssystem som nu förslås uppfyller de krav som ställs i förnybarhetsdirektivet på att ursprungsgarantierna är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri samt att de utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt.

Kapitel 4 *Annullering av ursprungsgarantier* är ett nytt kapitel. I kapitlet regleras hur och när en ursprungsgaranti ska annulleras. En ursprungsgaranti ska annulleras på begäran av garantikontohavaren då denna har använt ursprungsgarantin. En ursprungsgaranti är använd när den angivit elens ursprung enligt 8 kap. 12 § ellagen (1997:857). Annullering ska ske också när garantikontohavaren begär det eller om den är äldre än tolv månader från när elen som den utfärdades för producerades. Annullering sker i det sistnämnda fallet av kontoföringsmyndigheten. Denna annullering ska ske dagen efter det att denna tolv månadersperiod har löpt ut. Detta för att minimera risken för att ogiltiga ursprungsgarantier används för ursprungsmärkning.

Även kapitel 5 *Tillsyn m.m.* är ett nytt kapitel. Även för bestämmelserna i detta kapitel har motsvarande bestämmelser i lagen om elcertifikat som använts som utgångspunkt. Tillsynsmyndigheten föreslår i detta kapitel få utökade möjligheter att genomföra tillsyn avseende produktionsanläggningar som tilldelas ursprungsgarantier. Detta genom att begäran av underlag för tillsynen kan ske vid vite samt att tillsynsmyndigheten ges rätt att tillträda produktionsanläggningen samt tillhörande lokaler och områden i den utsträckning som behövs för tillsynens genomförande. Tidigare har tillsynsmyndigheten registrerat anläggningar efter en anmälan från producenten. Men då det nu införs en reglering om att en producent ska ansöka och godkännas av tillsynsmyndigheten för att kunnas tilldelas ursprungsgarantier så behövs också en reglering om när ett godkännande ska återkallas. Tillsynsmyndigheten ska återkalla ett godkännande om anläggningen inte längre uppfyller förutsättningar för ett godkännande eller om godkännandet har skett utifrån oriktiga eller vilseledande uppgifter som har haft betydelse för godkännandet. I de fall ursprungsgarantier har tilldelats en producent på grund av oriktiga eller vilseledande uppgifter ska producenten betala en sanktionsavgift till staten för de ursprungsgarantier som felaktigt tilldelats denne. Frågan om sanktionsavgiften ska prövas av tillsynsmyndigheten. Det föreslag som nu lämnas gällande utformningen av sanktionsavgiften innebär att det i lagen fastställs att en sanktionsavgift beräknas med utgångspunkt från de antal ursprungsgarantier som felaktigt utfärdats. Däremot fastställs inte i lagen till vilket belopp eller på vilket

sätt avgiften per felaktigt utfärdade ursprungsgarantier ska beräknas. Förslaget innehåller istället ett bemyndigande för regeringen, eller efter regeringens bemyndigande tillsynsmyndigheten, att meddela närmare föreskrifter för hur beräkning ska ske. Detta med anledning av att det under utredningens gång konstaterats svårigheter vad gäller utformningen av sanktionsavgiften. Genom att lägga detta på en annan nivå än i lag möjliggörs att enklare och snabbare kunna göra ändringar avseende sanktionsavgift för det fall det bedöms vara nödvändigt. Energimyndigheten lämnar detta förslag främst mot bakgrund av att det är svårt att nu se vilka priser som kommer att gälla för ursprungsgarantier. Enligt lagen om elcertifikat uppgår sanktionsavgiften till 150 procent av det volymvägda medelvärdet av elcertifikat under den tolv månaders period som föregår dagen för beslut. Ett elcertifikat är lika mycket värt oavsett vilken förnybar energikälla som motsvarande mängd el producerats från. Gällande ursprungsgarantier kommer det att kunna vara olika prisbild beroende på t.ex. vilken energikälla som ursprungsgarantin motsvarar, om anläggningen är ny eller gammal, om det är en ursprungsgaranti för förnybar el, förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel eller enbart högeffektiv kraftvärmeel. Dessutom kan handel komma att ske mellan medlemsstater. Detta i kombination med den skilda prisbilden gör att konstruktionen med en sanktionsavgift som bygger på ett medelpris bedöms vara mindre lämplig för ursprungsgarantisystemet i jämförelse med elcertifikatsystemet. Energimyndigheten har inte inom ramen för detta uppdrag analyserat en prisutveckling på ursprungsgarantierna eller hur det skulle vara möjligt att fastställa ett medelpris vid en eventuellt omfattande internationell handel. Alternativet som kan ställas mot denna konstruktion skulle kunna vara en i lagen eller föreskrifterna till belopp fastställd sanktionsavgift. Men även detta har nackdelar då det skulle kunna fungera prisstyrande. Det kan också konstaterats att det skulle finnas stora svårigheter i att välja vilken nivå en sådan sanktionsavgift skulle ha. Vidare kan även här prisbilderna på de olika ursprungsgarantierna diskuteras då sanktionsavgiften skulle kunna riskera att bli oproportionerligt hög eller oproportionerligt låg. Även med vald konstruktion måste dessa problem hanteras. Förutom en sanktionsavgift har det under utredningens gång diskuterats om möjligheten att återta och ogiltigförklara ursprungsgarantier som tilldelats en anläggningsägare felaktigt. Detta med syfte att förhindra att ursprungsgarantier finns på marknaden som aldrig skulle ha utfärdats. Energimyndigheten ställer sig principiellt positiv till detta men ser svårigheter i det praktiska genomförandet. Att ursprungsgarantier tilldelas felaktigt upptäcks i första hand vid riktade punktinsatser vid tillsynsmyndighetens tillsyn. Vid tidpunkten för tilldelning av ursprungsgarantier saknar såväl tillsynsmyndigheten som kontoföringsmyndigheten möjlighet att upptäcka sådana felaktigheter. Detta betyder att en ursprungsgaranti som tilldelats felaktigt kan överlåts till annan part då felaktigheten upptäcks. Ursprungsgarantin skulle också kunna vara annullerad. I dessa fall skulle ett återtagande behöva ske av sådana ursprungsgarantier som är giltiga vid tiden för beslut om sanktion. Dvs. andra ursprungsgarantier än de som utfärdats felaktigt skulle komma att omfattas av sanktionen. Detta torde också kunna få en icke önskvärd påverkan på marknaden för ursprungsgarantier. Återtagande av ursprungsgarantier skulle

kunna påverka ursprungsmärkningen av el då det är oklart hur elen som producerats för vilken ursprungsgarantin har återtagits ska redovisas i ursprungsmärkningen.

Kontoföringsmyndigheten får rätt att ta ut en avgift för utfärdande, kontoföring och registrering av överlåtelser av ursprungsgarantierna. Nivå på avgiften beslutas av regeringen och bör vara på en sådan nivå att de täcker kostnaderna för kontoföringen av ursprungsgarantier.

I kapitlet 6 *Skadestånd* har Energimyndigheten föreslagit motsvarande bestämmelser som gäller för skadestånd och återfinns i 7 kap 5-8 §§ lagen om elcertifikat.

Enligt förnybarhetsdirektivet står det medlemstaterna fritt att föreskriva om att produktionen i en anläggning som tilldelas ursprungsgarantier inte ska beviljas tilldelning av stöd för samma energiproduktion. Energimyndigheten bedömer att en sådan reglering inte är önskvärd eftersom ursprungsgarantierna är ett verktyg som ska användas för att ge kunderna information om vilket ursprung den av dem köpta elen har. Ursprungsgarantierna är således inte avsedda som ett stöd för att öka den förnybara elproduktionen. För att få ett så bra och omfattande verktyg som möjligt för ursprungsmärkningen bör därför all el som produceras med en enligt direktivet godkänd förnybar energikälla, oavsett om anläggningen erhållit stöd eller inte, kunna tilldelas ursprungsgarantier. Energimyndigheten anser att det är viktigt att tydliggöra skillnaden mellan elcertifikatsystemet och ursprungsgarantisystemet. Elcertifikatsystemet är det stödsystemet som syftar till att öka den förnybara elproduktionen. Elcertifikat ska användas endast för att uppfylla den lagstadgade kvotplikten. Ursprungsgarantisystemet visar vilken förnybar energikälla som elen har producerats med och syftet med ursprungsgarantierna är att de ska användas för ursprungsmärkning. Detta förtydligas också i preambel 52 i förnybarhetsdirektivet.

Förnybarhetsdirektivet ålägger medlemsstaterna att erkänna ursprungsgarantier från andra medlemsstater som utfärdats i enlighet med direktivet. Med anledning av detta måste det skapas förutsättningar för att det ska vara möjligt att överföra ursprungsgarantier till och från det svenska garantikontosystemet. Energimyndighetens ser dock inte att det kravet är något som kan regleras i den nationella lagstiftningen. Det måste snarare hanteras i den tekniska utformningen av kontoföringssystemet för ursprungsgarantier. Inom ramen för detta uppdrag har det inte funnits möjlighet att närmare analysera hur överföringen av ursprungsgarantier mellan medlemstaterna ska möjliggöras.

Utifrån de förslag på författningsändringar som lämnas i denna rapport, med utgångspunkt från kraven i förnybarhetsdirektivet, kan konstateras att ett mer omfattande och heltäckande system för ursprungsgarantier skapas. Förändringen och standardiseringen av ursprungsgarantisystemet som sker i alla EU:s medlemsstater till följd av förnybarhetsdirektivet antas också föra med sig att

ursprungsgarantiernas användning och betydelse kommer att öka. I det arbete som i detta uppdrag genomförts för att lämna förslag på författningsändringar för att implementera förnybarhetsdirektivet i de delar som gäller ursprungsgarantier har det inte funnits möjlighet att bevaka, jämföra och anpassa förslagen utifrån andra medlemsstaters implementering. Det har dock kunnat konstateras, att det i olika intresseorganisationer och i olika typer av projekt pågår ett arbete för standardisering och samstämmighet på europainivå gällande både ursprungsgarantier och ursprungsmärkning. Med anledning av detta och utifrån de erfarenheter som finns från elcertifikatsystemet finns det skäl att i framtiden ha kontrollstationer där en översyn av ursprungsgarantisystemet sker. Detta för att identifiera förbättringar och effektiviseringar av systemet likväl som att eliminera nu oförutsedda problem.

9.2 Påverkan på systemet för ursprungsmärkning

I de författningsändringar som föreslås för lag (2006:329) om ursprungsgarantier för högeffektiv kraftvärmeelektricitet och förnybar el beskrivs att ursprungsgarantiernas uppgift är att utgöra bevis för slutkunden på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG. I 2 kap. 11 § anges att en ursprungsgarant får användas inom tolv månader från och med produktion av motsvarande energienhet. I 4 kap. regleras annullering av ursprungsgarantier.

Artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG har införlivats i svensk lag genom 8 kap. 12-13 §§ ellagen, angivande av elens ursprung. Ansvarig tillsynsmyndighet är Energimarknadsinspektionen. Enligt elförordningen (1994:1250) 15 § 9. får inspektionen meddela föreskrifter om hur de uppgifter som avses i 8 kap. 12 § första- tredje styckena ellagen ska beräknas och redovisas för elanvändarna.

Energimarknadsinspektionen har ännu inte meddelat föreskrifter avseende 8 kap. 12 § första- tredje styckena i ellagen. De ändringar som förnybarhetsdirektivets artikel 15 medför på lag (2006:329) om ursprungsgarantier innebär viss styrning i hur föreskrifter kan skrivas och kan därigenom påverka arbetet i utformningen av föreskrifterna. Exempelvis anges det i förslagen till författningsändringar att en ursprungsgarantis livslängd är tolv månader från produktion av motsvarande energimängd, medan lagen om angivande av elens ursprung anger att en elleverantör ska redovisa den genomsnittliga sammansättningen av energikällor som elleverantören använt under föregående kalenderår. Detta är en av många saker som måste beaktas vid föreskriftsarbetet för att kopplingen mellan ursprungsgarantier och ursprungsmärkning ska fungera ändamålsenligt.

Förutom de föreslagna författningsändringarna knyter förnybarhetsdirektivets artikel 15 punkt 7 och 8 till artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG vilken behandlar angivande av elens ursprung. Enligt 15.7 **får** en elleverantör använda ursprungsgarantier för att styrka hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i dennes energimix. Enligt 15.8 **ska** den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna som överförs av en

elleverantör till en tredje part dras ifrån andelen energi från förnybara energikällor som ingår i dess energimix. Artikel 15.7 innebär restriktioner för hur föreskrifter gällande 8 kap. 12 § första- tredje styckena i ellagen kan skrivas medan 15.8 innebär att ellagen måste kompletteras. Förslag på hur artikel 15.8 ska införlivas i ellagen har lämnats i denna rapport (se kap 8.1 Reglering gällande ursprungsmärkning av el i förnybarhetsdirektivet).

Medlemsstaterna har även möjlighet att införa ett krav på elleverantör som marknadsför energi från förnybara energikällor till kunder, med hänvisning till miljömässiga eller andra fördelar med energi från förnybara energikällor, att denna ger sammanfattande information om mängden eller andelen energi från förnybara energikällor som kommer från anläggningar som togs i drift efter den 25 juni 2009. Energimyndigheten anser dock att detta krav inte är något som bör införas i den svenska lagstiftningen gällande ursprungsmärkning av el. Det bör istället vara frivilligt för elleverantören att publicera denna typ av information. Detta då huvudsyftet med ursprungsmärkningen inte är att vara ett stödsystem för ny förnybar elproduktion.

9.3 Konsekvenser för Energimyndigheten

Vid införandet av nya bestämmelser för ursprungsgarantier kommer det att påverka de myndigheterna som har till uppgift att hantera systemet. Energimyndigheten har i detta avsnitt utgått ifrån att myndigheten kommer att behålla rollen som tillsynsmyndighet enligt lagen om ursprungsgarantier. Utifrån detta har en bedömning gjorts gällande vilka övergripande konsekvenser som rapportens förslag på författningsändringar kommer att få för myndigheten.

Energimyndigheten gör bedömningen att ursprungsgarantierna sannolikt, med de nu föreslagna författningsändringarna, kommer att få en ökad betydelse.

Den nu föreslagna lagen är mer omfattande än den nuvarande lagstiftningen. Den innehåller också förslag som ger större befogenheter för tillsynsmyndigheten att använda i tillsynen och sanktionsmöjlighet. Tillsammans bedöms detta få till följd att mer tid kommer att behövas för tillsyn av anläggningar godkända för tilldelning av ursprungsgarantier. Den ökade betydelse för ursprungsgarantierna kommer också att leda till att ett större informationsbehov.

Energimyndigheten har vid en första översiktlig bedömning gjort bedömningen att ett ökat resursbehovet kommer att finnas, såväl personellt som ekonomiskt. Behovet av resurser kan delas in i två delar, dels en etableringsfas som hanterar införandet av ändringar och deras konsekvenser, dels i en förvaltningsfas för att hantera de ytterligare löpande uppgifter som förslaget medför.

Energimyndigheten bedömer att ett införande av ett ursprungsgarantisystem enligt vad som föreslås i utredningen kommer att leda till att;

- till stor del nya föreskrifter avseende ursprungsgarantier behöver arbetas fram och beslutas,
- det befintliga IT-stödet behöver utvecklas eller ny utveckling kommer att behövas för att anpassas till det föreslagna regelverket,
- en övergångshantering av anläggningar som idag tilldelas ursprungsgarantier för anpassning till det föreslagna regelverket,
- fler persontimmar kommer att behövas för det löpande arbetet med ursprungsgarantisystemet,
- ökade informationsinsatser blir nödvändiga.

9.4 Konsekvenser för Svenska Kraftnät

I egenskap av kontoföringsmyndighet kommer Svenska Kraftnät att påverkas dels på kort, dels på längre sikt. På kort sikt måste resurser, såväl ekonomiska som personella, avsättas för utveckling av IT-stöd för att implementera de förändringar som förnybarhetsdirektivet och de föreslagna författningsändringarna medför. På längre sikt kan eventuellt personella resurser krävas, eftersom ursprungsgarantierna sannolikt kommer att få en ökad betydelse.

Föreslaget system kommer enligt Svenska Kraftnäts bedömning medföra att:

- befintligt IT-stöd (Cesar) måste utvecklas alternativt att nytt separat IT-stöd måste utformas,
- nya rutiner avseende ursprungsgarantier måste utarbetas,
- fler persontimmar måste avsättas för information och administration av ursprungsgarantier.

9.5 Konsekvenser för Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen gör bedömningen att författningsförslaget i föreliggande rapport påverkar inspektionens arbete i följande:

- Författningsförslagen innebär viss styrning i hur föreskrifter kan skrivas och kan därigenom påverka arbetet i utformningen av föreskrifterna.
- Författningsförslagen innebär viss ökning av arbetsbelastning på inspektionen.

Utöver påverkan av författningsförslaget gör Energimarknadsinspektionen bedömningen att förnybarhetsdirektivet artikel 15 påverkar inspektionens arbete i att meddela föreskrifter.

- Förnybarhetsdirektivet artikel 15.7 innebär vissa restriktioner för hur föreskrifter om angivande av elens ursprung kan skrivas.
- Energimarknadsinspektionen bedömer att förnybarhetsdirektivets artikel 15 kommer att innebära viss ökning av arbetsbelastningen på inspektionen.

I övrigt ser Energimarknadsinspektionen att framttagandet av föreskrifter om angivandet av elens ursprung kommer att kräva samordning både mellan Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten och mellan Energimarknadsinspektionen och andra medlemsländer i den europeiska gemenskapen. Orsaken är för det första att systemen för ursprungsgarantier och ursprungsmärkningen är mycket nära sammankopplade och för det andra att ursprungsgarantisystemet tillåter handel över gränserna, vilket påverkar angivandet av elens ursprung då ursprungsgarantier används för angivande av elens ursprung. Utan en ändamålsenlig koordinering finns risk för att systemen blir otympliga och svårhanterliga för användarna. I övrigt ser Energimarknadsinspektionen inte några ytterligare effekter för verksamheten.

10 Externa synpunkter

I arbetet med denna rapport har Energimyndigheten lagt stor vikt vid att ta ge branschföreträdare möjlighet att komma med synpunkter på hur ett system för ursprungsgarantier bör utformas.

10.1 Referensgruppsmöte

Den 10 juni 2009 anordnades ett referensgruppsmöte till vilket följande organisationer och företag bjöds in; Svensk Energi, Oberoende elhandlare, Naturskyddsföreningen, SERO, RECS, Konsumenternas elrådgivningsbyrå (deltog ej), Svenska Kraftmäklare AB (SKM) (deltog ej), Vattenfall AB, AB Fortum samägt med Stockholmsstad (deltog ej) och Göteborg Energi Dinel AB. Denna grupp har också beretts möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast till denna rapport. Förutom detta har även skriftliga synpunkter kommit in från branschföreträdare.

Vid referensgruppsmöte framkom att stor samstämmighet fanns gällande hur ett system för ursprungsgarantier bör utformas. Det mesta av den reglering som finns i förnybarhetsdirektivet var referensgruppen positiv till. Några punkter som lyftes fram var:

- Ursprungsgarantierna ska vara elektroniska för att skapa ett tillförlitligt system och för att undvika dubbelräkning.
- Ursprungsgarantin ska utfärdas, överföras och annullera elektroniskt.
- En (1) ursprungsgaranti ska utfärdas per MWh. I de fall en anläggning uppfyller kraven som ställs för att ha rätt till tilldelning av ursprungsgaranti såväl för förnybar el som högeffektiv kraftvärmeel så ska endast en (1) ursprungsgaranti utfärdas. Den utfärdade ursprungsgarantin innehåller då bl.a. information om att elen är förnybar och högeffektiv.
- Ursprungsgarantier ska tilldelas för all förnybar elproduktion oavsett om anläggningen får ett stöd och även om den förnybara energikällan inte uppfyller de i förnybarhetsdirektivet uppställda hållbarhetskriterierna.
- Ursprungsgarantin bör vara det verktyg som används för all typ av ursprungsmärkning av el.
- Standarder och elektroniska system bör så långt möjligt vara harmoniserad i samtliga medlemsstater.
- Handel med ursprungsgarantier bör vara frikopplad från den fysiska handeln med el.
- Ett fysiskt annulleringsbevis som kan användas mot kund bör kunna erhållas. Ett sådant annulleringsbevis bör innehålla uppgifter om antal annullerade ursprungsgarantier och uppgifter om varför annullering har skett.

- Marknadsstatistik i likhet med den som presenteras i Cesar för elcertifikatsystemet bör finnas gällande ursprungsgarantierna.

I förnybarhetsdirektivets artikel 15.3 regleras att ”En ursprungsgaranti får användas endast inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet. En ursprungsgaranti ska annulleras efter det att den använts.” Det uppstod en hel del diskussion hur detta skulle tolkas och referensgruppen såg stora problem med en strikt tolkning av vad som står. Problemet med tidbegränsningens utformning är att företagen idag behöver någon månad in på det nya året på sig för att sammanställa uppgifterna för ursprungsmärkningen och tidsbegränsningen skulle då leda till att man inte kan använda sig av alla ursprungsgarantier från föregående år för märkningen. Från branschens sida önskades att det vid ursprungsmärkningen skulle vara möjligt att använda ursprungsgarantier som utfärdas från el under det kalenderåret som märkningen avser. Det rådde också en osäkerhet kring definitionen av när en ursprungsgaranti används.

Förutom åsikter om systemet för ursprungsgarantier så framkom också synpunkter på utformningen av systemet för ursprungsmärkning. Några av huvudsynpunkterna var att all förnybar el ska verifieras med ursprungsgarantier och att det bör finnas regler om hur beräkning av residualmixen ska ske för att undvika att samma mängd el räknas flera gånger.

10.2 Skriftliga synpunkter

Från vissa organisationer har även skriftliga synpunkter kommit in.

Svensk Energi är mycket positiv till de ändringar av systemet för ursprungsgarantier som föreslås i förnybarhetsdirektivet.

I förnybarhetsdirektivet ges medlemsstaterna möjlighet att föreskriva att stöd inte ska beviljas en producent när producenten redan mottagit en ursprungsgaranti för samma energiproduktion från förnybara energikällor. Svensk Energi anser inte att denna möjlighet ska utnyttjas. De tycker istället att elcertifikatsystemet och ursprungsgarantisystemet ska ses som två separata system.

I förnybarhetsdirektivet ges medlemsstaterna också möjlighet att kräva att energileverantörerna när de saluför energi från förnybara energikällor tillgängliggör information om mängden energi från förnybara källor som kommer från anläggningar som tagits i drift efter ikraftträdandet av förnybarhetsdirektivet. Svensk Energi anser inte att staten ska ställa krav på detta utan det bör vara upp till respektive energileverantör att bedöma om det är relevant att lämna sådan typ av information.

Förutom det som framgår av punkter under avsnitt 10.1 anser Svensk Energi att:

- Ett elektroniskt kontoföringssystem för ursprungsgarantier bör upprättas.
- Elcertifikat och ursprungsgarantier bör betraktas som separata system. Miljövärdet bör kopplas till ursprungsgarantierna.

- Ursprungsgarantierna och ursprungsmärkningen bör hanteras i ett och samma elektroniska system. I ursprungsmärkningen bör krav ställas på att ursprungsgarantier ska användas för att elen ska kunna ursprungsmärkas som förnybar.
- Den standard och elektroniska system som används bör i första hand vara europeiskt, men ett minimikrav är att systemet är nordiskt, i vilket utfärdande, överföring och annullering kan ske på ett tillförlitligt sätt.
- Det är viktigt att ta till vara det arbete som redan gjorts i t.ex. EECS. Likaså kan en standard (CEN) för ursprungsgarantier komma att bidra.

RECS Sverige/RECS International anser att förnybarhetsdirektivet vad gäller ursprungsgarantierna om det implementeras rätt kan bli ett instrument som gör att marknaden för förnybar energi kommer att fungera på ett tillförlitligt sätt.

Skall-krav enligt RECS förutom det som redovisat under avsnitt 10.1:

- Systemet för ursprungsgarantier ska utformas på ett sådant sätt att standarder på marknaden, t.ex. EECS systemet, kan utnyttjas. Möjligheten att följa en marknadsstandard på Europainivå innebär att kravet på att erkänna andra länders ursprungsgarantier förenklas och risken att andra länder försöker vägra svenska ursprungsgarantier minimeras.
- Betraktas som ett eget system separerat ifrån systemet för elcertifikat. Miljövärdet ska kopplas till ursprungsgarantier.
- Enligt förnybarhetsdirektivet dras mängden energi som motsvarar av ursprungsgarantin ifrån en elleverantörs energimix då den överförs till en tredje part. Om detta ska vara möjligt att kontrollera krävs en utökad reglering även av ursprungsmärkning. Det är tämligen meningslöst att enbart kontrollera ursprungsgarantin som överförs till tredje part dras ifrån energimixen. Om det inte finns en reglering vad gäller framtagandet av själva energimixen så spelar det ingen roll att kontrollera enbart delar av densamma. För att kravet enligt artikel 15:8 ska vara möjligt att leva upp till så krävs en reglering av ursprungsmärkning som harmoniserar med införandet av ursprungsgarantier.

Övervägande som bör göras enligt RECS:

- Energimyndigheten bör överväg om ursprungsgarantin också ska innehålla information angående uppfyllande av hållbarhetskriterierna
- Det bör vara möjligt att registrera elproduktionsanläggningar från andra energikällor än förnybart.

AB Fortum värme samägt med Stockholmsstad deltog inte vid referensgruppsmöte men har tagit del av minnesanteckningarna och instämmer i princip allt som sades vid möte. Gällande ursprungsgarantier för värme och kyla så refererar man till en utredning som IVL har genomfört under våren på uppdrag av Svensk Fjärrvärme där bl.a. frågan om att sälja miljövärden mellan olika fjärrvärmesystem har diskuterats. Den generella uppfattningen är att man är negativ till detta och AB Fortum samägt med Stockholmsstad ställer sig mycket

tveksam till att sälja miljöinformation mellan fjärrvärmenät som inte fysiskt hänger ihop. Man anser att frågan om ursprungsgarantier för bör diskuteras vidare med Svensk Fjärrvärme.

Naturskyddsföreningen framförde vis referensgruppsmötet att en produktifiering pågår även på marknaden för värme och kyla och att mycket diskussioner pågår kring fysisk handel och miljövärden. Förutom detta så har man även framfört skriftligen till Energimyndigheten att föreningen inte är negativ till själva upprättande av ursprungsmärkning för värme och kyla och att ursprungsgarantin då kan tänkas var ett bra verktyg. Det är dock viktigt att ramarna och möjligheten med handel av dessa ursprungsgarantier måste definieras tydligt.

10.3 Synpunkter på utkast av föreslagna författningsändringar gällande ursprungsgarantier för el

Den 24 augusti 2009 skickades ett utkast på rapporten med tillhörande förslag på författningsändringar till referensgruppen för synpunkter. Nedan sammanfattas de svar som kommit in till Energimyndigheten.

Svensk Energi

- Kap. 4.2 kan förtydligas med att 90 procent av elhandelsbolagen är medlemmar i Svensk Energi.
- Styrker förslaget med en (1) ursprungsgaranti utfärdas per MWh som produceras både som förnybar el och högeffektiv kraftvärmeel.
- Det är otydligt vad som menas med garantimyndighet i 2 kap. 7 §.
- Lagtexten försvåras när referat till EG-lagstiftning används.
- Betonar vikten av att ansökningsförfarandet blir så enkelt som möjligt för att minimera den administrativa bördan för aktörerna.
- Anför att det bör ställas krav på att det är ursprungsgarantin som ska användas för att elen ska kunna ursprungsmärkas som förnybar.

Oberoende elhandlare

- Anser att förslagen i rapporten är bra och i stort uppfyller de krav och önskemål som de har gällande ursprungsgarantierna och att det även är ett steg framåt då det gäller ursprungsmärkningen av el.
- Är angelägna om att det snarast utvecklas ett system för ursprungsmärkning av el som är konkurrensneutralt och inte kopplat till den fysiska leveransen av el. De poängterar vikten av att systemet utformas på så sätt att det utgör en garanti mot dubbel försäljning. Den finansiella marknaden bör följa EECS-standarderna och inte Naturskyddsföreningens regler. Oberoende elhandlare saknar föreskrifter gällande ursprungsmärkning av el och anser att dessa måste ges högsta prioritet för att tas fram. Gällande den el som inte säljs med ursprungsgarantier anser Oberoende elhandlare att det bör vara sammansättningen av el som bjuds in på Nord Pool som ska användas. För

detta kräver en rapportering till en myndighet som årligen fastställer den omärkta elens ursprungsmärkning.

- Det är angeläget att systemet för ursprungsgarantier utvidgas till att kunna tillämpas även på övriga typer av elproduktion. Detta för att förhindra dubbelräkning och på ett tillförlitligt sätt fastställa produktionsmixen.
- Någon myndighet måste få ansvaret för ursprungsmärkningen på en gemensam nordisk slutkundsmarknad.

Naturskyddsföreningen

- Vill generellt poängtera att de ser positivt på ett system för ursprungsgarantier med syfte att fungera som bevis för slutkunder att en viss andel eller mängd energi produceras med förnybara energikällor.
- Gällande 2 kap 9 § skulle Naturskyddsföreningen gärna vilja se en möjlighet att koppla ytterligare information till ursprungsgarantin än den som anges i paragrafen. De skulle vilja ha ett förtydligande om den skrivning som finns i paragrafen utesluter att någon ytterligare variabel skulle kunna läggas till.
- Tycker att definitionen som ges i rapporten gällande miljövärde kan plockas bort och utgå från ordets mer generella betydelse.
- Vad som avses med ”användas inom tolv månader” är inte helt tydligt. Eftersom att ”användas” och ”annullering” är mycket centralt för just handel av ursprungsgarantier vid t.ex. miljömärkning är det väsentligt att inga otydligheter råder här.
- Poängterar behovet och nödvändigheten att skapa ett bättre underlag för residualen gällande ursprungsmärkningen av el.

SERO

- Förnybarhetsdirektivets reglering av att en ursprungsgaranti endast är giltig i tolv månader från när energi producerades är mycket opraktiskt och bör ändras vid nästa revidering. SERO önskar en tolkning där ursprungsgarantier utfärdade under t.ex. januari 2010 upphör att gälla vid utgången av januari 2011, vilket skulle underlätta administrationen.
- 2 kap 9 § punkten 4 – administrativ krånglig för anläggningar som är gamla, och därför kan ha bytt ägare många gånger, att kunna redovisa vilka typ av stöd anläggningen tidigare har fått.
- 2 kap 9 § punkten 5 – datum för drifttagning av gamla anläggningar är omöjligt att ange för många äldre kraftverk, årtal eller årtionde måste accepteras.
- Anser att ansökningsförfarandet för anläggningar godkända för tilldelning av elcertifikat bör utgå från de redan inrapporterade uppgifterna i elcertifikatsystemet.
- SERO anser att kravet på prisinformation enligt 3 kap 24 § kan tas bort då det får ett litet informationsvärde.
- Anser att det av administrativa skäl kan finnas en anledning till att inför en gräns för hur små anläggningar som kan tilldelas ursprungsgarantier.

- Vill ges möjlighet att yttra sig gällande nivån på avgifter som Svenska Kraftnät kan ta ut.

RECS/Vattenfall AB

- Anser att definitionen i 1 kap. 2 § punkt 9 Ursprungsgaranti är motsägelsefull. Istället föreslås definitionen *”ursprungsgaranti: ett elektroniskt dokument som har som uppgift att utgöra bevis för slutkunden på att en viss andel eller mängd energi producerats från förnybara energikällor i enlighet med kraven i artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG17 eller någon annan energikälla för att t.ex. producera kraftvärmeel i enlighet med direktiv 2004/8/EG ”.*

I de fall kraftvärmeel producerats på ett högeffektivt sätt enligt direktiv 2004/8/EG skall detta framgå på ursprungsgarantin.”

- Av förenklingsskäl bör reglerna om pantsättning 3 kap. 7-9 §§ kunna tas bort.
- Ställer sig frågande om inte 3 kap. 18 § och 20 § kan tas bort då annan lagstiftning reglerar handeln.
- Anser att prisinformationen enligt 3 kap 24 § verkar överflödig. Prisinformationen bör finnas tillgänglig via mäklare eller ev. börs i framtiden.
- Sanktionsavgiften enligt 5 kap. 8 § bör beslutas från fall till fall beroende på den skada som uppstått.

Svensk Kraftmäkling AB (SKM)

- Anser att förslaget kommer att möjliggöra att en handel med svenska ursprungsgarantier från elcertifikatberättigade anläggningar kan komma till stånd och kan möta det behov av handelsinstrument som många elleverantörer ger uttryck för i sin marknadsföring.
- Förslaget gällande prisinformation bör kunna tas bort. Handeln med ursprungsgarantier kommer förmodligen huvudsakligen ske på termin vilket ger olika datum för överföringen och handeln. Detta kan i sin tur göra att prisinformation som redovisas blir förvillande då den inte avspeglar det aktuella priset.

AB Fortum samägt med Stockholmsstad

- Med hänvisning till lagen om skatt på energi så anser bolaget att en anläggningsägare som öppet och tydligt redovisar hur man deklarerar andelen bränsle som berättigar tilldelning av ursprungsgarantier inte ska riskera att tilldömas en sanktionsavgift. Utifrån detta så föreslår man att sanktionsavgiften sätts till 100 procent i de fall där uppsåt inte kan styrkas.
- I definitionen av kraftvärme nämns mekanisk energi men inte i definitionen av högeffektiv kraftvärme, bör vara konsekvent.
- Kap. 2 10 § punkten 1 kan tas bort då definitionen säger att en ursprungsgaranti motsvarar 1 MWh.

Göteborg Energi DinEl AB

- Ser problem med att ursprungsgarantierna inte kan användas senare än tolv månader efter det att energiproduktionen skedde. Det innebär att ursprungsgarantier utfärdade under ett kalenderår som används för att garantera ursprunget för en viss förbrukning under samma kalenderår till vissa delar redan har förfallit då mätvärden, fakturor m.m. finns. Det vore att föredra kalenderår eller leveransperiod eller liknande samt att denna period skulle överensstämma med kalenderårsmärkningen av den ursprungsgaranti som används.
- Lagregleringen gällande prisinformation kan utgå. Relevant prisinformation bör kunna finnas tillgängligt ändå.
- Sanktionsavgiften bör fastställas till ett bestämt belopp av tillsynsmyndigheten med möjlighet till justeringar.

10.4 Synpunkter på utkast av föreslagna författningsändringar i ellagen (1997:857)

Den 9 september 2009 skickades ett utkast gällande författningsändringar i ellagen med tillhörande textkapitel till referensgruppen. Referensgruppen gavs tillfälle till den 15 september att komma in med synpunkter på förslaget. Nedan sammanfattas de synpunkter som kommit in till Energimyndigheten.

RECS/Vattenfall AB

- Anser att det är bra att justeringar av ellagen görs men att det inte löser dagens problem gällande dubbelräkning av den förnybara elens värde.
- Skrivningen i 8 kap. 12 § ellagen gällande hur el som köpts på elbörsen eller importerats från en icke medlemsstat bör helt utgå då det inte kan fungera. Skrivningen leder till dubbelräkning.
- Lagen bör reglera ytterligare vad föreskrifterna ska innehålla så som
 - Ursprungsmärkning baserad på ursprungsgarantier eller motsvarande dokument samt de fall då dessa inte används.
 - Hänsyn ska tas till överföring av såväl el som ursprungsgarantier eller motsvarande dokument över nationsgränserna. Där denna hantering i möjligaste mån bör samordnas med andra medlemsstater.
- En uppmaning bör finnas att Energimarknadsinspektionen vid utformningen av regelverket kring ursprungsmärkning ska ta en internationell hänsyn, annars kommer ursprungsmärkningen inte att fungera.

Svensk Energi

- Håller med RECS/Vattenfall AB i deras synpunkter.
- Vill ha en skrivning i ellagen som ställer krav på att ursprungsgarantier ska vara utfärdade för att el ska kunna ursprungsmärkas som förnybar el och på sikt ska detta också gälla för annan än förnybar el.

Göteborg Energi Din El AB

- Ställer sig frågande till hur ett företag som inte existerade/hade någon verksamhet föregående kalenderår ska ursprungsmärka sin el.
- Håller med om att samordning mellan Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten behövs i hanteringen av frågor kring ursprungsmärkning och ursprungsgarantier.

Bilaga 1 – Utdrag av artikeltext gällande ursprungsgarantier i direktiv 2009/28/EG

Artikel 15 Ursprungsgaranti för el, värme och kyla som produceras från förnybara energikällor

1. Medlemsstaterna ska, i syfte att för slutkunderna visa hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i energileverantörens energimix, i enlighet med artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG, säkerställa att ursprunget på el som produceras från förnybara energikällor, kan garanteras som sådant i den mening som avses i det här direktivet, i enlighet med objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.
2. Medlemsstaterna ska därför säkerställa att en ursprungsgaranti utfärdas efter begäran från en producent av el från förnybara energikällor. Medlemsstaterna får arrangera så att ursprungsgarantier utfärdas på begäran av producenter av värme och kyla från förnybara energikällor. Ett sådant arrangemang får kräva en minimikapacitetsgräns. Standardstorleken för en ursprungsgaranti ska vara 1 MWh. Endast en ursprungsgaranti ska utfärdas för varje energienhet som produceras.

Medlemsstaterna ska säkerställa att samma energienhet från förnybara energikällor beaktas endast en gång.

Medlemsstaterna får föreskriva att stöd inte ska beviljas en producent som erhåller en ursprungsgaranti för samma energiproduktion från förnybara energikällor.

Ursprungsgarantin ska inte påverka avgörandet huruvida en medlemsstats uppfyller bestämmelserna i artikel 3 eller inte. Överföring av ursprungsgarantier, separat eller tillsammans med den fysiska överföringen av energi, ska inte påverka medlemsstatens beslut att använda statistiska överföringar, gemensamma projekt eller gemensamma stödsystem för måluppfyllelsen eller beräkningen av den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor i enlighet med artikel 5.

3. En ursprungsgaranti får användas endast inom tolv månader från och med produktionen av motsvarande energienhet. En ursprungsgaranti ska annulleras efter det att den använts.
4. Medlemsstaterna eller utsedda behöriga organ ska övervaka utfärdande, överföring och annullering av ursprungsgarantier. De utsedda behöriga

organen ska ha icke-överlappande geografiska ansvarsområden och vara oberoende av produktions-, handels- och leveransverksamhet.

5. Medlemsstaterna eller de behöriga organen som utsetts ska inrätta lämpliga mekanismer för att säkerställa att ursprungsgarantier utfärdas, överförs och annulleras elektroniskt och att de är korrekta, tillförlitliga och skyddade mot bedrägeri.
6. En ursprungsgaranti ska innehålla uppgifter om åtminstone
 - a) den energikälla energin produceras från samt start- och slutdatum för produktion,
 - b) huruvida garantin gäller
 - i. el, eller
 - ii. kyla eller värme,
 - c) namnet på den anläggning där energin produceras, var den är belägen, vilken typ av anläggning det rör sig om och dess kapacitet,
 - d) huruvida och i vilken omfattning anläggningen har åtnjutit investeringsstöd, huruvida och i vilken omfattning energienheten i någon form har fått något annat stöd genom ett nationellt stödsystem, och typen av stödsystem,
 - e) datum då anläggningen togs i drift,
 - f) datum och land för utfärdande samt ett unikt identifieringsnummer.
7. När en elleverantör ska styrka hur stor andel eller mängd energi från förnybara energikällor som ingår i dennes energimix vid tillämpningen av artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG får leverantören göra detta genom ursprungsgarantierna.
8. Den mängd energi från förnybara energikällor som motsvarar ursprungsgarantierna och som överförs av en elleverantör till en tredje part ska dras ifrån andelen energi från förnybara energikällor som ingår i dess energimix vid tillämpningen av artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.
9. Medlemsstater ska erkänna de ursprungsgarantier som utfärdas av andra medlemsstater i enlighet med detta direktiv, uteslutande som bevis för det som avses i punkterna 1 och 6 a–f. En medlemsstat får vägra att erkänna en ursprungsgaranti endast om den har välgrundade tvivel på dess riktighet, tillförlitlighet eller trovärdighet. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen om en sådan vägran och skälen till denna.
10. Om kommissionen finner att en vägran att erkänna en ursprungsgaranti är ogrundad, får kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska erkänna den.
11. En medlemsstat får, i enlighet med gemenskapslagstiftningen, införa objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier för

användningen av ursprungsgarantier som uppfyller skyldigheterna enligt artikel 3.6 i direktiv 2003/54/EG.

12. När energileverantörer saluför energi från förnybara energikällor till kunder med hänvisning till miljömässiga eller andra fördelar med energi från förnybara energikällor, får medlemsstaterna kräva att dessa energileverantörer tillgängliggör sammanfattad information om mängden eller andelen energi från förnybara energikällor som kommer från anläggningar eller ökad kapacitet som tagits i drift efter den 25 juni 2009.